

erkölsi tisztaságát hirdeti az «A keztyűben, míg a «Lange Pál és Parsberg Thora» című drámában az embereknek azt a durva kedvtelést sújtja kemény ítélettel, hogy finomabb lelkű embertársait gyengéiknél fogva kezdik ki s ez által gyötrik agyon. Politikai erkölcsanát «A király» című drámájában fejtette ki, melyet egy negyedszázaddal ezelőtt irt s most nemrég sikerrel újították fel. Leghatalmasabban, egész mystikus mélységében azonban legújabb darabjaiban nyilvánul szelleme: az «Erőnkön felül» című kettős drámában és a «Laboremus»-ban. Az utóbbiban a szépet kereső művészi lelkekhez fordul, hogy a szépre való törekvésüket egyeztessék össze az előretörtéttel, az előbbi pedig, mely különösen Németországban igen nagy hatást tett s melyet tavaly egy berlini színtársulat Budapesten is bemutatott, részben öröklési, részben végzet-dráma, melyben a költőnek az emberiség jövő üdvében való erős hite tükröződik.

Nálunk Björnson kevésbé ismeretes, mint hírneves kor- és vetélytársa, Ibsen. Drámái közül csak kettőt adtak elő magyar nyelven: a «Csöd»-öt — mely hazájában 1200 előadást ért meg — és a «Leonardá»-t. Le van még fordítva két-három regénye és a lapokban elsősorban számos novellája jelent meg magyarul. A magyar közönségre nézve sok idegenszerűség van bennük, ködös rejtelmességükben, ránk nézve gyakran csak homályosan érthető jellemeikben és helyzetekben, erkölcsi és társadalmi irányzatosságukban s ezért csak olyanok tudják őket igazán élvezni és méltányolni, a kik nem sajnálják a fáradságot, hogy egy kiváló szellem megérthetése kedvéért beleéljék magukat az idegenszerű légkörbe.

Egy nagy tanulságot azonban meríthetünk mi is Björnson pályájából. Kis nemzetnek fia ő is és mégis megmutatta, hogy az irodalom, a közös emberi művelődés terén egyes kiváló szellemeikben kis nemzetek is vezérszerepre juthatnak. A kis Norvégia két nagy költője, Björnson és Ibsen révén irányadó hatást tudott tenni egy nagy nemzetnek, a németnek legújabb irodalmára s e hatás többé-kevésbé megérzik minden európai nép irodalmán.

AZ ARANY ÉS A VAS.

A hajdanok csodás világa
Fényes kincsét ma is kitarja!
Hí példát rá ez a mese;
Feljegyzé egy mágius keze.

Szapur, a perzsa hős királya,
— Pihenven a harcok vizsálja —
Egyszer vadászni ment korán,
Aranycsótáros ménlován.
A nap ígérten őrlve
Levente bajnokok körülte,
Előkelő országnagyok,
Mint hold mellett a csillagok.

Mi a vadnak kétségbejött:
Hajtók zajától zeng az erdő; —
A kelevész bizon talál,
A nyíl s geregy hegény halál!
Most a király elé legottan
A rengeteg lovagja toppan:
Egy gim-szarvas, bátor, nemes,
Agancsos, dőlves, ezímeres.

De bár kopjátát rá hajtja,
Nyilat vet majd feléje fíja:
Szalasztva a királyi vad,
S ámulatlan áll a szolgálhad!
És a király haragra lobban,
Óket megvesszőzötetve nyomban,
Bosás kudaracsal, zordonul,
Kiséretével elvonul.

Gyors ménjét sarkantyúba kapja,
Az mint vihar száguld alatta,
Tüskön bokron, hogy átszökött,
A kengyel kétfelé törtött.
De im közel, faluska végen
Ott egy kovács, pöröly kezében,
Csörömpöl s üt hatalmasat, —
Kinozza a vas a vasat.

Parancsát a király kiadja,
Hogy kengyelének sárananya
Forrasztva, rögtön kész legyen;
Kap a kovács a nagy kegyen;
A munka foly kedvel, serényen,
Sápadt az aranyon a szűgyen,
Hogy durva pór bánik vele,
Nem a művész biztos keze.

Megszólta az öltöre dobva
Az érc-király és hangja tompa:
«Te vas! nem szűgyened magad,
Hogy hozzád rozsdás-zenny tapad,
És nem szűnik meg jagtatásod,
Fent hírdeted rát szolgálásod.
A szűz arany nem ejt panaszt,
Kiri belőled a parazit.»

Igy válaszol a vas reája:
«Te oh, királyoknak királyi;
A földön egyetlen nagy úr;
Kiert az ember összetűr
Bérczet, hegyet, hogy feltaláljon,
Hogy aztán mint bálványt imádjon;
Arany a suly, nem az erény,
A jog s igazság mérlegén.»

Azért bocssás meg és ne bánson
Szűgyény, így rozsdás szolgálógom.
Távol ragyogsz, fényes király,
Hogy tudnád, népednek mi fáj!
Leghasznosabb szolgáló, vasérezed
Miért jaggat, te azt nem érzed!...
Oh, mert a földön mindenütt,
Mindig saját testvérem üt!...»

Elámul hős Szapur, megértve,
Mi a két érc titkos beszéde.
Hó érzelmenek lángitól
Az eszme szép arcán kigyúl.
Míg pilláin könnyesepett érez,
Szeliéden szól kíséretéhez:
«Szabad népem minden fia!...
Igy lett nagy újra Perzsiá!

Apostol Bertalan.

A SIPSIRICZA.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irtá Mikszáth Kálmán.

Druzsba úr ereiben fölpezsdült a vér, nem adta egy vaklóért, hogy ürügyet talált a «Pává»-ba mehetni s hogy ennek a szívbeli gyengeségnek a neve, férfias kötelesség. Megborotválkozott, kipödörte bajszát, megkefélkezett mindjárt ebéd után és magához vevén a versezeteket, megindult a Málva-utca felé.

Utközben betért a «Wrabe et comp» ékszerkereskedésbe, hol egy arannyal befuttatott ezüst malacozót vásárolt, részint kiegészítéssül, részint, hogy a mamának is vigyen valamit. Re bene gesta poroszkált a selyem papirba takargatott jou-jouval, midőn Mliniczkyvel találkozott, ki a csibukját lóbázta a sarkon levő «Félhold» kávéházba igyekezett Tibuly fiskálissal, a rendes délutáni feketére.

Mliniczky úr megállította: — Hollá Druzsba! Hova megy erre Druzsba, a hol a madár se járja?

— Találják ki! — szolt Druzsba rejtélyesen, de miután látta, hogy nem találgatják, maga vallotta be hogy a «Pává»-ba megy.

— Ilyenkor? — csodálkozott a fiskális.
— Szándékosan megyek ilyenkor, mikor még a «Pává»-ban senki sincs. Mint professzor és mint keresztapa megyek oda kettős minőségben.

S elmesélte a történeteket, hogy a diákok oda-járnak s verseket írnak a sipsiriczához.

— Jó théma vershez, — bólingatott Mliniczky, — subtilis, mint egy lilium.

— Ha selyemviganót viselne, király lányának is beillenék, — licitált a fiskális. — Sokszor bosszankodom az anyja fővényességén, hogy nem öltözteti szebben.

— Mit? Nem öltözteti? — pattant fel Mliniczky. — Egy ilyen anyához ne tessék nyúlni. Hogy nem öltözteti? Isten se szebben a plántáit, a tulipánokat és violákat. Hiszen olyan selyem ruhában volt egy párszor, hogy Worth se nem tudja varrni különbet.

— No, én még soha se láttam rajta perkál szoknyánál egyebet, pedig ott dangubálok sülvőve egész héten, a csütörtököt kivéve, a mikor napibiztos vagyok a takarékpénztárnál.

— Bah, ha jól emlékszem épen csütörtökön volt selyemben. Mi van ma? Szombat. Igen, igen csütörtökön. És a múlt héten is... lássuk csak? Szombaton nem volt otthon, pénteken eső esett. Úgy van, úgy a múlt héten is csütörtökön volt rajta egy májzsinű selyem ruha. Úgy látszik spektakili, hogy csak maga elől bujkálják azok a selyem szoknyák. Hogy mindig csak csütörtökön. De mi az ördög jut eszembe? (Mliniczky a homlokára ütött). Hm, hm. Tu je volasco. (Itt van valami.)

Kritikus pillanatban mindig tótl gondolkozott és morgott Mliniczky úr.

Nagy fejesóválások között oldalgott el a «Félhold» felé, még kezét is elfelejtett nyújtani Druzsbanak, ki elbűsüszvén az ügyvédől, egyenest befordult a kacskaringós Málva-utczába.

A «Három angyalhoz» czimzett patikánál, a hol az utca megtörik, meglátsá lépteit, hogy kigondolja útközben, miként fogja eljövételét előadni, nehogy megalázkodást lásson benne az asszony, nehogy a szerelem ált l összetört lélek puhaságát tegye a «Pává»-ban közszemlére. «Méltóság, Druzsba — így szolt önmagához — ne feledd el, hogy ki vagy» s ezzel gondolatokba merülve, lehorgaszott fejjel lépegetett a nevezetes helyszín felé. Mikoron pedig felütötte a fejét, meghökkenve látta messziről, hogy a «Pává» előtt nagy népesödület van; asszonyok, férfiak és suhancok verődtek össze, nevetgelnek, zsi bongnak és kíváncsian nézegetnek be a kapurácson.

Meggyorsítá lépteit, sőt ha nem lett volna Druzsba, még talán futott volna is. A népek egy része széledni kezdett már, egy pár asszony jött vele szemben, a kik kaczagva tárgyalták az esetet. Talán még sem szerencsétlenség — gondolta és nagy kő esett le szívéből.

Az asszonyok között az egyik köszönt is.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus, tanár úr!

— Mindörökké, Kutorayné asszony. Mi történik ott?

Csinos, gömbölyű arcú, bogár szemű asszonyka vált ki a sorból, megnyalazta újjait és megigazgatta, lesimitá velök koromfekete haját előbb, csak azután felelt:

— Ott bizony nagy paradé történik. A Páváné kihajigálja az urát az utcára.

Druzsba úr megdermedt a csodálatos hír hallatára.

— Lehetséges-e? — mondá, tágra nyílt szemeit Kutoraynéra szegezve. Ismételje kérem még egyszer.

— Elkérgeti az urát. Hát mi van abban? Az övé a ház meg az üzlet. Asszony az a talpán.

A tudós férfinak úgy tetszett, mintha rózsavizzel locsolgatnák, de azért meg volt lepetve.

— És hát mi az oka, nem tudja?

— Hogy mi az oka? — kérde Kutorayné csin-talanul, kaczkiasan ringatva magát a csipőin, melyek rugókra látszóttak jární és eszébe juttatták Druzsba úrnak a Lermer tanár zwickkerjét, mely szintén ilyen hajlékony szerkezeten moczog. — Hát lellem, tekintetes tanár úr, mi szokott az ilyennek oka lenni? Ők ugyan mindenkéfélt kiabálnak egymásra, de az igazi oka csak az lehet, hogy vagy az úr unta meg az asszonyt, vagy az asszony unta meg az urát.

— Köszönöm, asszonyság, a felvilágosításokat, melyek bizonyára közel érintik a valódi tényálladék határait... bizonyára.

Bícczentet a fejével, egy-két lépést tett előre és megállt, habozva a fölött, illő-e ott ilyenkor megjelenni. Nem. Semmi esetre sem. A családi élet szentélyébe nem szabad behatolni. Ezt még a riporterek is szabotgatják, bár megeselezkzik. Egy Druzsba azonban nem tehet ilyet. Tehát nem megy be a «Pává»-ba. Már most aztán vagy visszafordul, vagy beáll a bámészködők közé. Kétségtelen, hogy egy igazi gentleman előtt a visszavonulás eszméje a rokonszenvebb és így rokonszenvebb Druzsba úr előtt is, a csöcselékhez való csatlakozás ellenben undorító. Druzsba úr visszafordult nagy léleknyugalommal, de a Málva-utca erről a részéről is kellemetlen, sőt elijesztő látvány tárult eléje. Hajtsárok ökr-csordát tereltek erre felé. Csattogtak az ostorokkal, az állatok bögtek és rendetlenül jöttek, nagy fejüket megszegeve, melyeken retentő villaszarvak ágaskodtak.

A rémület fogta el. Meglehet, belső furdalást érzett gyöngéd lelke e szegény oktan állatokkal szemben, kiket annyiszor lealacsonyított, midőn ostoba tanítványait ökröknek nevezte, vagy csak egyszerű gyávaság volt, elég az hozzá, megváltoztatta útja irányát, megfordult újra és az utca túlsó oldalára lépegetett át, hogy ha elmege a «Pává» előtt, a szajátató tömeget, mely a botrányon mulatott, lehetőleg elkerülje, fileit azonban nem dughatta be gyapottal (mert nem is volt nála gyapot), úgy, hogy mégis hallott a csoportosuloktól némely értelmetlen és különös megjegyzéseket.

— Milyen patália! Azért a kis békáért, a kis szolgálóért.

— Pényzen vett szerelemnek eczet az alja.

— Kutya egy asszony!

— És mafla egy zsandár!

— Hát mi történt?

— Az Isten tudja. Nyilván a kis szolgáló okozta, mert ott bög a baromfiólnál. Azaz a zsandár okozta.

— Azaz, hogy az asszony okozta, a ki észrevett valamit.

— Hah, nini, csirkék és kacsák! Uczú gyerekek, fogjatok belőlük!

Dulakodás közben nyilván fölfordult odabent az udvaron a borító kosár s a hízalásban levő baromfiak, átbújván a kerítés lécei közt, elindultak világot próbálni.

— A zsandár úr foga is csirkére vásott.

— Csinos a fruska!

— Maradt volna a párja mellett. Úgy kell neki. Tudta ő azt nagyon jól, hogy vén cson-tokból szokás jó levest főzni.

— Látták, hogy vágta képéhez a jegy-gyűrűt?

Füleit be nem dughatta Druzsba úr, de a szemére se tehetett ellenzőket, pedig azok okosn vannak kigondolva a lovak kantárjaira. Önkenytelenül áttévedt tekintete a sorompó kerítésén a «Pává» udvarára és épen eleget

látott, hogy soha többé el ne feledje a sajnálatos spektakulumot.

Mária szent szüzecke... az asztalok, székek mind egy rakásra voltak hordva az udvaron, mögöttük a Herkules, ki barrikádokat épített belőlük s azok mögül, mint valami bevehetetlen erősségből, hadonászott, lármozott és alku-dozott. A két szakácsné az egyik piszkafával, a másik egy meszeló rúddal igyekezett hozzáférni. E közben meg-megmutatkozott az ajtóban a Páváné alakja, kosztros hajjal, felgyűrt ujjakkal, furiaszerűen, a mint egy nadrágot hajított ki az udvarra, majd egy inget, majd egy csizmát, majd néhány pipaszárat.

— Nesze a czafatod, te czudar — rikácsolá. — Mars ki a házamból, mars ki az udvaromból! Üssétek a kutyát, a hol éritek! Mártha, Zsuzka! Biztatta a két harcziás szakácsné, kik oda-odaugrottak, de a Herkules egy széket forgatott maga körül, mintha legyező volna és e miatt sérthetetlen volt. E közben azonban diplomáciai alkudozásokat folytatott az asszonnyával.

— Adj haladékok, Francziska, ne okoskodj. Igérem, hogy elmegegyek, de nem most szűgyenszemre, az összeszaladt népek előtt. Elmegegyek az est sötétjében, Francziska, szépszerivel. Belátom, hogy nem élhetünk együtt, de várd meg az estét, Francziska!

— Egy perczig se, egy perczig se, — lihegte az asszony és újra beszaladt, meg előrohant.

A künn lévő szajátatók rohögtek.

— A zsandár tudja a csiziót. Estig kér halasztást. Persze. Este minden asszony békülékény. A kigyó is megszűnik mozogni naplemente után.

Druzsba úr lábai a földre gyökereztek, szerezett volna tovább menni, de nem lehetett, mintha bémulás érte volna. Minden tánczolt és forgott vele, nemesak az egész udvar, a künn álló népség, de még a szomszéd házak is, melyeknek egyikén ácsok csináltak a zszindelytetőt. De azért mindent látott, mindent halló és látó érzékei. Látta sipsiriczáit is, ki a muskális udvari ablakon kihajolva nézte a nagy és mulatságos «jelenetet».

A zsandár is észrevette sipsiriczáit.

— Látod, hogy bánik velem az anyád — szolt hozzá panaszkodva. — Nincs szíve neki, nincs szíve. Tégedet is el fog adni. Hidd meg, hogy el fog adni, én tudom azt.

Sipsiricza behúta fejét és haragosan csapta be az ablakot s azután elkezdett zongorázni: «Szeretnék szántani». (No még csak ez kellett ehhez a nagy chaoshoz.)

— Hogy affektál a kisasszony — szoltak odakünn gúnyosan.

E közben újra kirohant a koresmárosné, még egy mellényt talált valahol, azt hajtotta ki a küszöbről, röpült a levegőben, mint valami denevér.

— Hát mégis itt vagy? — kiáltja. — Hát mégse viszed el a czókmókat? No, megállj! Szaladj be csak Zsuzsa és hozz ki egy fazék forró lúgot!

De már ennek fele se tréfa. Az ács a szomszédház fedeléről leszólt barátságosan:

— Most légy okos Domokos!

Zsuzsa beszaladt a lúgért, Manusek Vincze tekintete pedig végre mégis a kapuját kezdte keresni.

— Pukkadj meg, sárkány, — hörgé — elmegegyek, de megkeserülöd.

Kár, hogy épen ebben a pillanatban ért a «Pává»-hoz az ökröcsorda és a publikum a nélkül, hogy a végjelnetet látta volna, szétrebbent; Önkenytelenül áttévedt tekintete a sorompó gyerekek, asszonyok sikitva menekültek előle

(nincs teljes élvezet a világon) — maga Druzsba úr is elinált, még pedig ugyancsak szaporán szedve a lábait, míg csak a Boróka-utczába be nem hajlott. Onnan aztán a Szelezcky-félc park kerítése mellett egyenesen haza pályázott, hol is levethőzött, lefeküdt, üvegeket melegített a lábára, a hasára pedig egy forró pléh-födőt rakott. Arról panaszkodott a gazdasszonnyának, hogy beteg és azzal az üzenettel küldte el a direktorhoz, hogy holnap nem tart előadást.

Mindez azonban egy csöppet se változtatott se a világ forgásán, sem pedig a város képen. Csak minden úgy volt ezentúl is, mint máskor. A nap sütött és a Málva-utca ákáczfái csak úgy illatoztak, mint tegnap, a verebek csiripeltek az ágak közt, a «Pává» asztalai rendező állottak a helyükön, a konyhából pompás pecsenyeszag párolgott ki s a pajkos szél ingerkedve vitte fel, a zszindelyező ácsok orrához.

A szokott időben beszállgózta a törzsvendégek, Páváné vidáman stírgött-forgott körül-löttük ropogós szoknyáiban, a szokott mosolyával ajkai körül. A sipsiricza a zongora billentyűit nyaggatta odabent, és semmi jel se mutatta a kora délutáni háborút. Csak a papagály kalitkája állt üresen. Ha hadi bulletinek jelenének meg az ilyen háborúkról, akkor a mostani így szólna: «Egy sebesült se egy halott». A sebesült Druzsba Tivadar úr volt, a halott a papagály. Manusekné a csata ádáz hevében megfogta a papagályt, kicsavarta a nyakát és utána dobta az akkor már menekülő Manuseknek az utcára. Az utcai gyerekek magtallták a házaassági viszálykodás áldozatát, megkopasztották szép zöld és piros tollait, fölékesítvén velök a kalapjaikat.

A vendégek nagy rész! már tudták a történeteket s bizalmas suttogással sajnálkoztak a Manusek sorsán. Egyik-másik malicziózusabl meg is kérdezte:

— A Vincze barátunk nincs itthon?

Manusekné talán épen ezt várta; nem akar! a dologból titkot csinálni.

— Nincs, nincs, — pergett a nyelve, — elpályázott.

Közelebb lépett egy-egy asztalhoz, meghal- kitván hangját, csipőjére rakta kezeit és folytató a bizalmas közléseket:

— Kiadtam neki az obsitot. Fel is üt, alá is üt. Nem hozzánk való ember. Hadd menjen, a merre a két szeme lát.

A «törzsek» mohón nyelték szavait. Egy-egy sajnálkozó hang ki is csúszott imitt-amott.

— Ejnye, ejnye, szegény Vincze!

— Hát igen, szegény ember, — vette föl a szót az asszony. — Hiszen én is sajnálom. Hiszen nem volt rossz ember, és magamnak is fáj, tessék elhinni. De én anya vagyok. Mindenek fölött csak anya, a ki leányának él. Szívemnek minden lüktetése az övé, a sipsiriczáé. Engem boldoggá tett Manusek, mit tagadnám?

De a leányom jövője veszélyeztetve van. Mindent elhordott, elpusztított és egy szalma-szálat nem tett keresztbe. Az a csöpp hozomány, a mit a leányomnak összekuporgattam, fogyott, olvadt, mint a vaj a királyi lakások tenyerén. Egy ingyenelő a háznál, egy pusztító moly. Nem, ez nem mehet tovább így. A feleség elnézte volna, mert én szerettem Manuseket (gyöngén elpirult és lesütötte szelid tűzi szemét), de az anya föllázadt. És semmi kétség, hogy az anyának kellett győznie. Eltávolítottam őt, mert nincs jogom boldognak lenni, ha ez a leányom jövőjébe kerülne. Megerősítem lelkemet, és útnak bocsátottam Manuseket. Az emberek mondhatnak, a mi nekik tesszik, de Isten javamra fogja följegyezni.

Gróf Andrássy Tivadar
(Terebes kerület)

Gróf Andrássy Gyula
(Losonc k.)

Gróf Andrássy Sándor
(Homonna k.)

Gróf Andrássy Géza
(Rozsnyó k.)

Gróf Zichy Jenő
(Szekesfehérvár város)

Justh Gyula
(Makó város.)

Ugron Gábor
(Sárlig-Somlyó k.)

Gróf Zselénszki Róbert
(Világos k.)

Barcsay Domokos
(Bánffy-Hunyád k.)

Uray Imre
(Tiszahát k.)

Gróf Teleki Sándor
(Magyar-Lápcs k.)

Gróf Batthyány Lajos
(Fiume k.)

Báró Révay Gyula
(Szucsány k.)

Gróf Hadik János
(Szin k.)

Semsey László
(Nagy-Ida k.)

Baross Károly
(Bodajk k.)

Báró Feilitzsch Arthur
(Kozsívár város II. ker.)

Hentaller Lajos
(Gyoma k.)

Pichler Győző
(Kölesd k.)

Szatmári Mór
(Morytta k.)

Pap Géza
(Szent-György k.)

Horánszky Lajos
(Veszprém k.)

Rosenberg Gyula
(Abrudbánya város)

Bornemisza Lajos
(Hétfárs k.)

László Mihály
(Szekely-Udvartohy város)

Bartal Aurél
(Lunaszordahely k.)

Bogray Máté
(Keszthely k.)

Wolfner Tivadar
(Gödöllő k.)

Meeslény Pál
(Galgóc k.)

Polczner Jenő
(Szeged város II. k.)

Kammerer Ernő
(Szekes k.)

Báró Harkányi János
(Facsat k.)

Latinovits Géza
(Bács-Almás k.)

Gróf Bethlen Bálint
(Bethlen k.)

Gróf Bethlen Balázs
(Maros-Ludas k.)

Gróf Karátsonyi Jenő
(Zichyfalva k.)

Werner Gyula
(Magyar-Igen k.)

Kubinyi Géza
(Jósava k.)

Vojnics Sándor
(Szabotka város II. k.)

Raávnánszky György
(Sztács k.)

Serbán Miklós
(Alsó-Árpa k.)

Báró Solymossy Lajos
(Boros-Jenő k.)

Báró Perényi Zeigmond
(Nagy-Szőllős k.)

Gróf Karátsonyi Aladár
(Szamosújvár város)

Gróf Serényi Béla
(Dédos k.)

Nosz Gyula
(Szepes-Szombat k.)

Artim Mihály
(Zboró k.)

Ragályi Béla
(Edelény k.)

Ráth Endre
(Kézdivásárhely város)

Pinkovich József
(Kernyája k.)

Haydán Imre
(Várna k.)

Fischer Sándor
(Tét k.)

Székely György
(Mlyefalva k.)

Daróczy Aladár
(Sánd k.)

Chernel György
(Körmen k.)

Janits Imre
(Nyitra k.)

Seemayer János
(Vöröcs város)

Bauer Antal
(Újod k.)

Horváth Dezső
(Vágocsa k.)

Vitoris Miklós
(Vág-Ujhely kerület)

Kereszte tette mellén a kezeit s egy pár könnyesepp csordult ki könnytömlőiből és végig folyt arcán.

A törzsvendégek látható részvétellel foglalkoztak saját gondolatukkal, de Mliniczky érzelmei kitörték a napvilágra.

— Ah, milyen anya, milyen anya! Soha nem ilyesmit láttam. Már elevenen érdemelne gloriollát övé feje körül.

S pengetni kezdte a tervet, hogy egy ilyen gloriollával szeretné a saját költségén lefestetni, s a nevenapjára ajándékba neki adni. Hé, nincs itt valahol egy kalendárium, hogy megnéznék, mikor van Francziska-nap?

Mint hogy nem volt kalendárium kéznél, nem nézték meg és a szép ajándékozási terv megint elesett, mint Mliniczky egyéb ajándékozási tervei, melyek azonban a maguk helyén így elméletben is elegendő hatást csináltak.

Druzsba tanár úr nem sokára visszatért a «Páva»-ba, de nem a tavalyi szemével. Jahodovska most is csinos volt és takaros, de a poetikus zománez lehámlott róla. Szepegve gondolt arra, ha ő lett volna Manusek Vínze bőrében azon a végzetes délutánon.

Egy filozóf magaslattáról nézte ezentúl az eseményeket. De vannak is ilyen helyen események? Csekélységek, ostobaságok. Kovik oda dob egy-egy közérdekű témát talány alakjában:

Hogy lehet olyan mesterség, a melyet elfelejt valaki, ha tanulja? Mindenki tudja, ha nem tanulja, és senki sem tudja, ha tanulja. A hentesekről van szó, a kik nem tudnak jó hurkát és kolbászt csinálni, holott más mindenki tud. Ugyanaz áll a főzésre. Minden parasztasszony pompásan főz, ha akar, de a szakácsok közül csak minden ezredik tud jól főzni.

Erről foly a disputa napokig, az éneklő kanonok az asztalra esap:

— Micsoda rettenetes rejtély! Milyen logikailagos dolog, és mégis színvalóság! Meg lehet ebbe bolondulni.

Egy másik alkalommal Mliniczky úr talál fel különös megfigyelést.

— Furcsa, hogy a sipsirica mindig akkor öltözik fel comtesse-nek, mikor az elegáns öreg úr megjelenik, egyéb napokon csinos budai fruska, de csütörtökön mindig vakító grófkis-asszony.

— Hm, hm. Lehetséges-e, hogy összefüggés legyen a dolgok között?

A Péter-Pál napját követő pénteken Tibuly Gáspár nagy hírt hozott a takarékpénztárból, és csak súgva mondta el a bizalmas embereinek, de azért mégis elterjedt.

— Utunqe a Páva. Finom madár a páva. Aranyt tojik. Jahodovska tizezer forintot tett be tegnapielőtt a mi takarékpénztárunknál könyvecskére.

Tizezer forintot! Egyszerre! Hogy lehet az? Hol vett volna annyi pénzt? S miért tartotta volna otthon, míg annyira gyült? Nem, az lehetetlen, hogy az üzleten szerzte volna. Vagy örökölt valahol, de kitől? Vagy eladott valamit, de mit?

Druzsba úr is meghallotta és motoszkált is a fejében egy-két nap a könyvecske. Lopva meg-meg nézegette Jahodovskát, és azt találta, hogy csodálatos szép és nemes homloka van. Egyébként megutálta, kárhözatta, de a homloka... teringette, a homloka...

Az előtt fel se tűnt neki ez a pont, a haja, a dióbarna szeme tetszett, a pihés hervasztg arczobó, de ez már mind a burgzsandaré volt. Hanem a homlokot, azt nem vette észre a burgzsandár, hogy miért nem vette volna észre, arra nem volt semmi kézzel fogható bizonyít-

téka Druzsba úrnak, önkényes föltevésen alapult, de ő megelégedett vele, és úgy tekintette a homlokot, mint a saját fölfedezését; mikor a rózsához tapadt bogár lecsúszik a szirmról és egy másik szirmon akad fel, azt hiszi a bolond, hogy ez egy másik rózsza.

Druzsba úr majdnem azt kezdte hinni, hogy egy másik Jahodovskát talált, de azért tartózkodó maradt, tele kételyvel, habozással, és soha se kezdett Jahodovskával beszélgetést, úgy mint annakelőtte.

Egy napon azonban, mikor már körülbelül négy-öt nap óta nem látták a sipsiriczát és Jahodovska személyesen hozta el neki a rántott haresát, akaratlanul hangosan fejezte ki gondolatát.

— Ejnye, no, hol van a kis Johanka, hogy nem látjuk? Talán beteg?

Erős szemöldéit összehúzta Jahodovska, s szemeit, melyeknek élénk fénye lágy tompaságba ment át, firkészőn mélyeszté a Druzsba úr szelid, szinte szomorú arczába, aztán hanyagúl, lustán mutatott a kiterjesztett karjával magasan a kormos fedélű házak fölé, északra.

— Ott van már Johanka, — s lassú mosolygás látszott átverődni megrező ajkain. — Elvitte a nénije Krakkóba... Az én Ludmilla testvér nénem. Gyermektelen asszony és jó módú, tette hozzá magyarázólag és elpirult. (Restelte talán, hogy kapzsizsogó árult el szávaival.) És hadd mulasson a gyermek — folytatá — hadd mulasson és lásson egy kis világot, mert ön is mondta, Druzsba komám uram, hogy tavasszal kell a cseresznyét megízlelni, mikor még nincsen benne pondró...

— Mikor még nem látja benne a pondrót — ismétlé, és egyszersmind kiigazítá Druzsba úr, miközben behunyta a szürke szemeit és csak úgy találomra szállítá villájával a haresa kockákra vágott részeit a szája felé. (Ezt az útát ismeri az ember legjobban.)

Druzsba úr mellett egy üres szék volt, Jahodovska leült egy pillanatra, s karját hanyagul úgy fektette végig az asztalon, hogy a Druzsba úr balkarja alatta maradt, s nem lett volna illendő dolog kihúzni.

Bár ruhán keresztül volt, mégis melegeitette a Jahodovska karja, mintha izzó kályhasövet vezetnének el keze fölött és ez annyira nem volt kellemetlen, sőt inkább képes, hogy a professzor úr bele bágyadt, feje lankadtan esett le a vörnyeges szakállára, letele a világot a jobb kezéből és újjáival szórakozottan játszott az óralánczán függő jou-jouval, az egykor Jahodovskának vett szerenese-malacozal... Szegény kis malacz! Eljutsz-e még valaha a gazdasszonykádhoz?...

— Mert lássa Druzsba úr, kedves komám uram, — folytatta bizalmasan, meleg hangon, de kissé zürzavarosan, — ilyenkor kell a leányt piacra vinni, mikor a legfrissebb, legértékesebb, hadd menjen, itthon úgy se csinálhat szerencsét. Ki látja itt? Minek van itt? Hogy nekem viritson? És hogy elviritson? Hiszen nem azért mondom. Nem mintha le akarnám rázni a nyakamról, ezért vagy amazért. Isten mentis. Hiszen tudják, mennyire szeretem, hogy érte élek és minden szívdobbanásom az övé. Oh! istenem, dehogyan is akarom lerázni. Nem úgy van az, mint a hol öt-hat leány van. Mert némelykor nehéz a fának a saját gyümölcse is, ha sok van. Sokszor le is török alatta. De mikor csak egy van. Oh istenem, csak egyetlenegy. És attól is el kell válni. Természet rendje. Lebull egy napon, valakinek az ölébe. Igazán rettenetes! De az anya belátja, hogy így van és megelőzi a végzetet, előbb tépi le kebléről gyermekét, mert ő jobban tudja megválasztani

számára a kellő pillanatot, mint a sors. (Jahodovska szemei könnybe lábadtak.) A fán a gyümölcsöt ott marad, míg valaki le nem szakítja, vagy míg a csutkája elfonnyad és magától esik le, a fa semmivel se járul ehhez, mert nincsen esze, de egy anyának van esze...

— Maga kitünő anya, Jahodovska, a ki mindenre gondol — jegyzé meg Druzsba úr, ki-kapcsolva az ezüstmalacozot az óralánczról, (gyere csak ki az ólóból, kis malaczkám!) és tánczoltatva azt az abroszon. — Ebben az egyben csakugyan csodálatos. És én, a mi engem illet Jahodovska... én, én Jahodovska megteszem azt... igen is megteszem azt... Hiszen értem? Mondtam valamit, Jahodovska.

— Semmit se mondott, lelkem, Druzsba úr. — Hát igen is, igen is, haboztam eddig, de megteszem, beadom a derekamot, azaz, én magam gyűjtök arra a képre, melyet Mliniczky emlegetett, hogy mint egy szent anyát gloriollával festjük le, mi törzsvendégei a nevenapjára... gloriollával Jahodovska, a hogy szent Veronika van, meg Borbála s több afféle jó asszonyok.

Jahodovska elkaczagta magát, mint a ki érti a tréfát s aztán, hogy a selymaságot egy kis csintalansággal látszások visszatörlni, ráütött a Druzsba úr kezére.

— Ej menjen! Mit akarna még velem! De azért a legselymesebb tekintetével simogatta meg a Druzsba úr arcát, kinek szíve hangosan kezdett dobogni.

— Hagyjanak engem, nem érdemlem meg — folytató Jahodovska és megszorítá a Druzsba úr megütött kezét. — Nem, nem érdemlem meg, bár mindig jó szívvel voltam maga iránt, Druzsba úr. Oh, ha belém látna Druzsba úr (és most már szemérmesen lesütötte a szemeit), ha belém látna...

Druzsba úr elérzékenyült, jóságos szürke szemei fölött rezegni kezdtek a pillák, minden vér a fejébe tödült, valami megdicsőülésszerű édes érzés lankasztotta el, szólni is akart, de sajátságos görcsös köhögési roham jött rá, mire akaratlan kapkodással belefogozott az abroszba és lerántotta az abroszszal együtt a tányért is, mely csörömpölve tört össze a kavicsonok.

— Kucz, kucz — nevetett Jahodovska. — No, maga szeles, összetörte a tányéromat!

— Ah! Jahodovska — nyöszörögte Druzsba halkan, szakgatottan, a mint magához jött. — Önnek maradtak még tányérai. Nemde, igenis? De ön összetört valamit... valamit. Jahodovska. Egyszer, de nem mondom meg, mikor, nem mondom meg miképp, de összetört valamit... És az csak egy példányban volt Jahodovska. Csak egy példányban...

Az ördög hozta Mliniczkyt épen most. Kezet fogott a szalmaözvegygel és Druzsbaúval, aztán sört kért, mire fölkelte az asszony és a dolgait után látott. Druzsba úr visszakapcsolta a malacozot a lánczra, szóval az egész jelenet ott hevert most már cserepekben, épen mint a tányér, és mint az a bizonyos összetört valami, a mi Druzsba szerint csak egy példányban volt meg. Eh, semmi az! A gondviselés leleményes. Az összetört tányérokra kigondolta a drótos tótokat, az összetört szivekre az újonnan fölfedezett homlokokat.

Valami mindenesetre készült a sors titkos műhelyének kicsiny zugában, valamit okvetlenül szóttek-fontak a Párkák, mert Druzsba úr e naptól kezdve lázas buzgalommal vette kezébe a glóriás arczkép-tervet, a mi felette bizelgett az eszme első megpendítőjének, Mliniczky úrnak, ki is tíz forinttal kezdte meg az aláírásokat a hevenyészett gyűjtőívén, mely fe-

jedelmi bőkezűség mint a futótűz terjedt el a vendégek közt.

— Saprísti, — mondá Balázs Sándor, — mit ad akkor a finom illatú öreg úr?

Nem ment a dolog könnyen, lassan gyült az összeg, de mégis gyült, Druzsba úr kihúzta az embernek az utolsó garasát (el is nevezték Vizikátor úrnak e miatt), valóságosan vadászott a törzsvendégekre, s kileste a kellő pillanatot, mikor megérezte, hogy az illetőnek pénze van (rettenetes szimatja volt).

Lelkiismeretes és energikus volt, a ki, ha egyszer valamit kezébe vett, annak sikerülni kellett. Vizikátor úrnak tehát ez is sikerült, végre biztosítva volt egy olyan összeg, hogy a piktorral, valami Topánfalvy Győző nevével megalkudhatott, és neki előleget adhatott. Topánfalvy hozzá is fogott Jahodovska megörökítéséhez — a miből látszik, hogy Topánfalvy rendkívül szellem lehetett, minthogy a negyedrendű festőknél a megalkuvás és előleg fölvétele után rendszeren nem a kép következik, hanem a megrendelő boszúszomjas dühe, melylyel az odábbállott piktor kutatja.

Csak egy nem sikerült Druzsbanak: a rejtélyes öreg urat megcsipni, a ki csütörtökönként járt a «Pávába», s a kinek a zsebkendőjén Kovik kilenczágú koronát látott. Pedig ő volt praegimálva a legnagyobb összeggel és töle függött a ráma szépsége. Druzsba úr átjárógott Pestre és guszta a különböző rámkákat a Dorottya-utczában, nem tudta még, milyet rendelhet, minden a finom illatú aggastyántól függött, de csütörtök múlt csütörtök után, s ő nem mutatkozott a «Páva»-ban. Kovik doktor már csüfolni kezdte Druzsba urat.

— No, te hólyaghúzó izgonez, hát még se esipted meg az éreget?

— Talán megneszelte, — mondogatta Druzsba úr, a vadász boszúságával, a ki a medvére les.

— Az a furcsa, — jegyzé meg a doktor, — hogy azóta maradt el, mióta sipsiricza Krakkóban van.

— Oh, te bolond fantaszta, — förmed rá Druzsba úr, de azért láthatólag gondolatokba mélyedt.

Jahodovszka nem messze állt tőlük, beszélgetésbe merülve Tibuly ügyvéddel, a ki a válópörét vitte; mintha hallott volna valamit ebből, boszúsan fordítá a fejét errefelé.

A doktor odakiáltott neki (a doktor különben is igen kellemetlen fráter).

— Arról beszélgetünk Jahodovska, hogy miért nem jár most ide az az öreg úr, a kinek a flakkerje künn ácsorgott csütörtöki napokon? Jahodovska vállat vont s közömbösen felelte:

— Az ördög tudja. A vendégek, a hajtjuk és a zsebkendők, édes doktor úr, rendszeren úgy vesznek el, hogy az ember nem tudja, mikor, hova és mi okból tűntek el.

(Folytatása következik.)

MUNKÁCSY MIHÁLY LEVELEIBŐL.

I.

Munkácsy német életrajz-írója, Ilges Walther egy külföldi folyóiratban érdekes czikkorozatot tett közzé nemrég Munkácsy hátrahagyott levelezéséből. E levéltöredékek, valamint azok, melyeket a nagy mester özvegye szülőivel és ismerőseivel váltott, szomorú képét mutatják egy magával meghasonlott lélek titkos gyötrelmeinek s a művész életfáján régóta rágódó kór egyre fenyegetőbb elharapozásának.

Megtudjuk e levelekből, hogy Munkácsy egészsége már régóta meg volt támadva s hogy lappangó baját fokozták párisi élete izgalmai, melyek elől csak nyáron menekülhetett pár hétre kedvencez üdülőhelyére, La Malouba.

Munkácsyné bizonyos jóleső kérdéssel tudó-

sítja szülőit, hogy mennyire túl vannak halmozva meghívókkal: «Holnap — úgymond — Lessepsnél ebédelünk, a mi Berlinből való visszatérte után (1887) érdekes lesz, később Molitor grófnőhöz megyünk, pénteken vacsora H.-nál, vasárnap Matilde hercegnőnél, hétfőn B. aszónyal essünk s estély a német nagykövetség-nél, kedden estély G.-nél, szerdán H.-nál, csütörtökön nagy estély az orosz nagykövetség-nél s így tovább.» A szegény kifáradt, zaklatott művész ellenben elkéserevedtör ki levelében: «Igazán, ez a földi lét nem nagy örömet szerez».

Üdülései után azonban Munkácsy rendszeren ismét visszanyerte egy időre ruganyosságát és lelki egyensúlyát, a nélkül, hogy sorsa rettentő bizonyosságáról egy pillanatil is kételyt táplált volna. Ily hangulatban írta 1888 május végén nejeinek La Malouból e levelet:

«Kedves Ceilem! Ez órában bizonyosan jól mulattok, különösen, ha az idő a kirándulásra kedvező. Jól tesztetek. Én is mulatni akarok s a szabadban egy takaros kis zugot festek, melyet a vendéglőtől pár percznyire fedeztem fel. Valamivel csak el kell ölni az időt. Kúrának csak a közepén vagyok, mivel húsz furdót akarok venni s ennek folytán elutazásomat szombathoz egy hétre, tehát június 7-ikére halasztom el. A Grand Prix napján ismét Párisban leszek.

Sokat törd fejedet azon, hogy mit «mondanak» kiállításomról. Nos, és ha pénzt szoritok is ki belőle? Nem szoritának-e ki a drámaírók is pénzt, ha darabjaik sikert arnatnak? Csak sikerülne sok pénzt kisorítanom!

«En jól vagyok, csakhogy a teljes gyógyulás végkép ki van zárva. Végig kell vonszolnom ezt a nyomorult életem.»

Ez időben ép a bécsi mútörténeti múzeum számára a «Renaissance apotheozisa» című mennyezetfestményén dolgozok. Erről írja ugyanazon év november 18-áról Párisból.

«Életmódom Broziforma. Kartonomon dolgozom. Tegnapi Broziforma ebédeltem, ma a Café de la Paix-ben, hol Wolffal (a «Figaro» néhai szellemes kritikusaival) találkoztam. Egy asztalhoz ültünk, a hol megállapíthattam, hogy igazán és valóságosan nagyon csunya; Istenem, milyen csunya! — Visszajöttem, hogy neked írjak, mert holnap nem lesz rá időm. Reggel óta három modellem van a műteremben s fel akarom használni az alkalmat.»

De a fájdalom nélküli szünetek mind ritkábbak lettek. Erre czélok egy ugyanazon évben nejehez intézett levele végén, midőn így ír: «Közben ápolom magam, mert utóbbi időben csak helyi-közel vagyok jól. Vannak jó és rossz napjaim s mégis jobb sorsra érdemes életem folytatok.»

Hanem ez nem gátolta a mestert abban, hogy mihelyt a saison megnyílt, a párisi társaságban megszokott helyét újra el ne foglalja nejeivel együtt. Nejeinek szüleirez irt levelei híven beszámolnak a nagyvilági élet izgalmairól, melyek pedig csak annál inkább aláásták egészségét. 1889 márcziusában így ír Munkácsyné: «Minden este egy, két, három estélyt látogatunk meg... Miska derekasan dolgozik s e pillanatban egy a leghíresebb festők egyike, J. P. Laurens ül neki modellt Michelangelójához a falfestményén.»

Közbejött a magyar vendégek látogatása, kik Kossuthtól, Turinból Párisba jöve, a nagy magyar művésznél is le akarták róni a hódolat adóját. Emlékezetes az a fényes fogadtatás, melyben Munkácsy részesítette magyar látogatóit. Pedig már ekkor betegsége komoly fordulatot vett. Októberben erős válságot állott ki s még azon a télen egész lelkét megrázó izgalmak érték a bécsi mútörténeti múzeum lépcsőháza számára készített, 100 négysszőmter területű festménye elszállításánál. Alig érkezett meg ugyanis nagy alkotása rendeltetése helyére, Munkácsy Bécsből rövid sürgőnyt kapott ezzel a tartalommal: «Plafond un metre trop grand» — «a mennyezet egy méterrel nagyobb a kelleténél». Az amúgy is ideges művész a legkinosabb tépelődések óráit élte át, a nélkül, hogy bizonyosavág sürgőny tartalmából, magának a szűkszávú sürgőny tartalmából, hogy vajjon hosszabbban vagy szélességben érte-e a méret túlnagysága, meg hogy a tég igen nagy-e, vagy a falterület? Mert első esetben egész munkája karba vészett volna. Szerencsére az utóbbi érte állt s így segitni

lehetett a bajon azáltal, hogy Munkácsy egy méterrel megtöltötte kompozícióját, mely czébből az 1890. év folyamán személyesen ment Bécsbe. Innét írta szeptember 17-ikéről nejeinek:

«Sürgőnyt küldtem számadra, mely ma estére jelezte elindulását. A szükséges változtatásokat a festményen megtettem, tehát nem marad több tennivalóm. Hasenauer (a múzeum építője) visszatért s nagyon meg van elégedve a képpel, melyet a helyszínen még eddig nem látott. Valóban sikerültnek is látszik s aggodalmaink a távlat és architektura tekintetében alaptalanoknak bizonyultak. Angeli is, ki a képet Párisban látta, bevallja, hogy előbb aggódott az architektura hatása miatt, most azonban egészen meg van elégedve. Most jőjenek a (párisi) kritikusok, a kik földrengésről és vízözönről beszéltek (czélzás a közelről tekintve összeomlani látszó oszlopokra és alakokra a képen), hadd lássuk, ók is oly szilárdul állnak-e lábaikon, mint az én oszlopaik és fiókócskaim ott fűnt. — Röviden: remélem, hogy sikerem lesz és nem hiában kinlódtam.»

Még ki sem pihente a művész nagy alkotása fáradsalmait, már abban az évben hozzáfogott a «Honfoglalás» vázlatához. Bécsből való hazatérése után alig pár héttel Ilges levelet kapott Munkácsynétől, melyben e sorok is foglaltak: «Miska már készíti vázlatát s kedvvel és szeretettel csinálja a dolgot. Roppant sokat dolgozik s jól érzi magát.» De már pár hónappal később, 1891 január 8-án képtelen bevallani szülőinek, hogy: «Miska nagyon ideges; igen sokat dolgozik.»

Munkácsyné ez időbeli leveleiből arról is értesülünk, hogy «sohasem részesültek annyi meghívásban, sohasem jártak hozzájuk anynyian», mint ép ez időben, a midőn a művésznek föltétlen nyugalomra lett volna szüksége. Ez időtájt fogadta Munkácsy műteremben másodsor Frigyes német császár nejét is s e kitüntető látogatás után nemskára Berlinbe utazott a tavaszi kiállításra, a hol aztán Menzellel együtt a császár asztalához is meghívást kapott.

A párisi élet kábító izgalmaival rövid időre megszakította Munkácsy hazajövelele 1891 őszén, hogy tanulmányokat tegyen Arpád vezér alakjához s magyar modelleket kutasson. Ez útja közben Budapestről, Szentesről, gróf Tisza Lajos nagy-kovácsi-i kastélyából ismételtelen felkeresi soráival a távolban aggódó hitvesét. Itt, Budapestben érezte először remélve a fölkelésnél, hogy lábai fájnak s a fájdalom csak másnap hagyott alább. Szentesen már kimerüléssel is panaszkodik. Élete módját egyik levelében így írja le: «Este öt óraker megérkezés Szentesre. Körülkocsikázás a városban a látmivalók megtekintésére. Vacsora stűk körben. Alvás. Reggel nyolcz óraker ismét a piacon, mint egy harmincz fölvetel. Tizenegy óraker kocsin Csongrádra, fél kettőkor rövid ebéd, négy óráig fényképezés, ezután ismét vissza Szentesre, hét óraker színház, fél kilenczker bankett, mely reggeli egy óráig tartott. Azután Szolnokon át utazás Kolozsvárra. Megérkezés reggel hatkor. Alvás nélkül egész nap fényképezünk. Épen vásár volt. Általános meglepetés! Délben a hir mindenüvé elment. Küldöttség, meghívás, interwiew, a parasztközött egy udvarban. Bevásárlásokat tettem, régi kalapokat és öltözeteket vettem. Este elutazás Bánffy-Hunyadra. Egy mágnásnál ebédeltem. Tizenegy óraker ágyban, reggel nyolcz óraker fölkelés. Ismét fényképezünk és ruhadarabokat vásárlunk délig; gyorsan eszünk, azután vissza Kolozsvárra négyes fogaton, négy óra hosszat gyönyörű vidéken. Hat óraker megérkezés, hétkor emberek bemutatása, fél kilenczker bankett. Elutazás tizenegykor, megérkezés Budapestre reggel nyolczker.»

(Vége következik.)

AUSZTRÁLIA, MINT AZ EMBERISÉG BÖLCSŐJE.

Kevés hely meghatározásában merült fel oly sok különböző nézet, mint a paradicsom kertjének helyében. A legáltalánosabb vélemény, a melyet régi hagyomány támogat, a Tigris és Eufrates folyók vidékére, Mezopotámia tájkára helyezi az emberiség szülőföldjét. Sok hive

volt és van annak a pártnak is, mely Arábiában keresi az oly hamar elveszett paradicsomi boldogság színhelyét, de azok sinosenek épen kevesen, a kik azt hiszik, hogy Ádám és Éva története csak Indiában folytatható le. Kevesebben vannak már, de mégis vannak, a kik Skandináviában látják azt a helyet, a honnan az emberi nem kiindult és elárasztotta az egész föld keletét. Most azonban egy új elméletet bocsátott világra egy Schoetensack nevű heidelbergi tudós német, a mely elmélet arra épen elég jó, hogy a kérdésben fennálló zavart még nagyobbá tegye, annyit pedig megérdemel, hogy mint kuriózumot felemlítsük.

Schoetensack a berlini antropológiai társulatban olvasta fel fejtegetését, a melynek vég-eredménye az, hogy az emberiség bölcsője nem ringott Ázsia semmiféle vidékén, de Európában sem, hanem kizárólag csakis Ausztráliában. Nézete indokolásul elegendőnek tartja a következőket:

megoldja ezt a nehézséget is, még pedig a következőképen:

Az első emberek, nyilván az orang-utánoktól való feltűnésük, elköltöztek az egykori nagy ausztráliai szárazföld északi részéből délre s a tenger időközben elválasztotta Borneót s a többi szigeteket, a mi kétségkívül igen hasznos dolog volt, mert így legalább az orang-utánok sem mehettek az elbujdosott emberek után, boszantani őket.

Mindez a harmadkorban történt. Ez időben pedig, veszedelmes fenevadak nélkül, Ausztrália nagyon könnyű zsákmányt nyújtott az ősembernek az ott élő szelíd emlős állatok alakjában, melyek közül különösen a különböző erszényesek jellemzetese Ausztrália állatvilágára. Így élt aztán az emberiség, melynek Ausztráliában maradt része a mai ottani benszülöttek. A többiekből, a kik elszóródtak a föld kerekén, lett kellő átalakulásuk útján a többi különböző emberfaj.

éjszak és dél, kelet és nyugat fiai, a társadalom legkülönbözőbb osztályai találkoznak. Egyik jön, másik megy, egyik étkezni, egy pohár sört felhajtani, a másik csak megszokásból néz be; a gyakorlott, törzsköcs utazók nyugodtan üldögélnek, vagy jönnek-mennek a csomagok, üti-táskák, bundák és téli kendők garmadáit közt, az újonczok pedig minden zörgésre, minden füttentyésre nyugtalanul figyelnek, vagy táskáikkal kirohannak, bár jól tudják, hogy az ő vonatuk még csak félóra múlva érkezik. Egy csomó ember felszáll a gőzölgő vonatra, a másik csapat kiszáll s tódul amazok helyét elfoglalni a váróteremben. Némelyek táskájukat keresik, mások az újságárusok iránt érdeklődnek, némelyik pedig valamelyik felfedezett ismerőseinek örvendez s kikérdezi pontosan: honnan jön, hova megy, hogy vannak odahaza? Míg nem egy újabb füttentyés szétválasztja őket s az újonnan érkező gőzös megint más embereket hoz és visz.

Hanstaengl F. fényképe és kiadványa. (München.)

A VASÚTI ÉTKEZŐBEN.

Seiler J. festménye.

Az emberiség, szerinte, nem születhetett meg csak oly helyen, a melyen nincs semmiféle veszedelmes ragadozó állat. Mert különben ősszárazföldön, mezitelen és fegyvertelen lévén, hirtával mindennemű védelmi s támadó eszköznek s kezdetleges szellemi tulajdonságokkal felszerelten, nem ismerve azokat a módokat, melyekkel ruhára és melegre tehet szert, nem bírva mást, csak növényi táplálékot szerezni, nem bírta volna sem megvédeni magát, sem fentartani életét oly helyen, a hol gonosz indulatú fenevadak vannak. Így tehát csak ott élhetett az első ember, a hol csupa békés, szelíd növényevők áll az állatvilág.

Ilyen vidék pedig, mondja Schoetensack, csak egy van az egész föld kerekén s az Ausztrália, a milyennek ma látjuk s a milyen lehetett egykor, a mikor még egy szárazföld volt Szumatrával, Borneóval, Jávával, stb. Csak hogy itt van egy bökkenő, a mely a tudós német elmélete ellen szól: ennek az akkor a tenger által még szigetekre nem osztott szárazföldnek északi részén, különösen Borneó szigetén van egy állat, mely nem hűsöví, de mégis nem csekély veszedelmet okozhatott az ősembernek: az orang-után. Schoetensack

A nevezetes pedig a dologban az, hogy a pithecanthropus, az ismert legkezdetlegesebb emberfaj, csakugyan arról a vidékről való, a hova Schoetensack helyezi el az ember bölcsőjét.

A VASÚTI ÉTKEZŐBEN.

Vajjon hitték volna-e a régiek, hogy olyan idő következik be valaha, a melyben úgyazólván a távolság is megszűnik?

Pedig a vasúti közlekedés rendkívüli kifejlődésével csakugyan bekövetkezett ez az állapot. A hova hajdan hetekig kellett sok baj, veszedelem közt utazni, ma néhány óra, vagy pár nap alatt ott vagyunk s idestova Budapestről kétféle út alatt Ázsia keleti partjaira juthatunk már, a honnan régebben csak évek alatt vergődhetek el a szilaj lovas népek is Európa határait. Szóval mondhatni: a távolság napjainkban megszűnt; de megszűnt az utazás sok mindenféle kellemetlensége és veszdelme is.

Hanem szán ennek következtében az utazási kedv is nagyon felébredt s bizonyos, hogy régebben századok alatt sem utazott annyi ember, mint most egy hét alatt. Az indóházak a leg-sűrűbben látogatott helyiségekké váltak, hol

Csupa változatosság, sürgős-forgás, képe a mai nyughatatlan életnek, tevékeny, ideges korszaknak.

EGYVELEG.

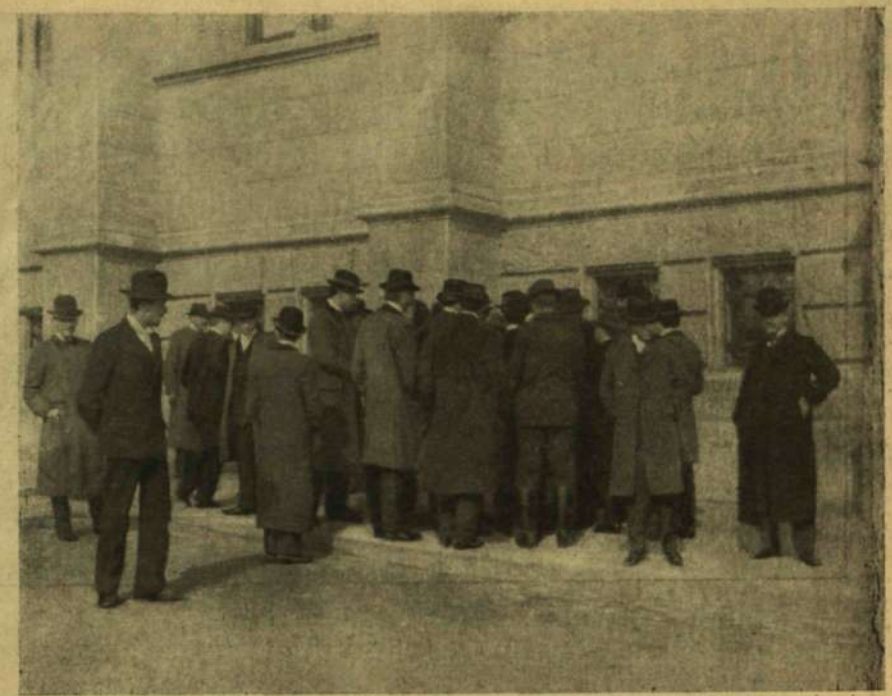
* Dublinban egy szövetség alakult, melynek tagjai becsületosavakkal fogadják, hogy mindaddig, míg a szövetséget jelvényét viselik, senkit a korszakba nem hívnak.

* A nemrég elmúlt amerikai kőszénbányász-sztrájk a bányatulajdonosoknak vagy 100 millió korona kárt okozott. A közönség pedig kénytelen lévén a kőszénért a rendesnél sokkal magasabb árakat fizetni, ez tőn megköszöntőleg 480 millió koronát vesztett. A bányatulajdonosok kára a magasabb árak révén meg fog térülni, de a fogyasztók veszteségét senki sem pótolhatja.

* Az angol király asztalán szájbilitő-csészéket csakis fejedelmi vendégek elé tesznek, mások elébe azonban nem. A különös szokás még a trónkövetelő Stuart idejéből való. Ugyanis akkoriban a trónkövetelő hívei a király egészségére poharat emelve, egyik ujjukat a szájbilitő csészére tették, a mivel azt jelezték, hogy az igazi király a vizen (tengeren) túl van. S így, bár látszólag a tényleges uralkodó egészségére ittak, mégis csak a trónkövetelőt éltették.

A jelentkező-iroda bejáratánál.

A jegykiadásra várók csoportja.

AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTT. — Közig György pillanatnyi fényképe.

A KÉPVISELŐHÁZBÓL.

Karcolat.

A «Vasárnapi Ujság» még nem bonyolódott olyan lehetetlenségbe, mint mikor a Ház ismeretét tüzte ki ezéül, összes tagjai arczképeinek csoportokban való időközönkénti bemutatásában. Mire a közepére ért, már addig egészen más a bemutatott eleje és a még be nem mutatott vége. Mert a Házat úgy kell képzelni, mint egy hordó bort, melyre rá van írva, hogy mely évből való termék, de a melyikből egyre fogyasztanak s új és folyton új borral töltik fel — míg végre az is megeshetik, hogy már alig lesz benne az akkori évből valami, — de még mindig 1901-iki terméknek fogják nevezni. De hátha nemcsak a bor változik — mint ezúttal történt, — hanem a hordó is! . . .

A Házat tehát lehetetlen alaposan bemutatni, mert nem mozdulatlan test.

Igaz másfelől, hogy az egész változás érdemi-leg alig jelentékenyebb, mint mikor a tübe folytonosan más és más czérnát húznak, hogy tovább varrassanak vele, — de az arczképek bemutatása szempontjából döntő jelentőségű.

Azelőtt csak két nagy úr pusztította a Házat:

a) Király Ő Felsége, a ki hivatalokba nevezett ki képviselőket. — b) Halál ő felsége, a ki nem respektálva az immunitást, minden kikérés nélkül lekaszált ő nagyságaikat.

Most a nagyméltóságú Kuria is odaállott harmadiknak és épen úgy kiszakítja őket a parlamentből, mint a halál, azzal a kis különbséggel, hogy a halál azt mondja «gyere», a Kuria pedig azt mondja «eredj».

De ha a tagok vesztettek is másfél év alatt az újdonszerűség zománczából, a szép, igazán világra szóló palota új érdeklődést kölcsönzött nekik. Tavaly még a kép is érdekes volt, ma a rájá a megbámulni való. Grassalkovich hercegről mondják, hogy Mária Terézia előtt, ki Gödöllőn létekor meg akarta nézni, hogyan változik át a rák pirosra főzés közben, szinarany fazékban főzette a közönséges rákokat . . . Ezt mondják a Grassalkovich aranyfazékáról és rákjairól, én azonban óvatossá vagyok és semmit se mondom a gyönyörű palotáról és az abban levő rákok . . . akarom mondani képviselőkről, kik csodálatos módon szinte ilyen aranyedénynek képezik a tartalmát, de annyit mégis mekkel mondani, hogy ezek ellenkezőleg nem lesznek ott benn vörösek, ők ott künn voltak vörösek s itt lassan-lassan színtelenekké válnak.

Hanem, a mi szép, az mégis csak szép s még a holt szunyog is értékes, ha (mint ritka műdarabokban látni) nemes borostyánkőbe szorult be a kő képzésekor s mint óvilági lény ebben az átlátszó körsímban pompázik.

Az új palotának sok nézője van most is mindennap (s így a képviselőnek is). Találgatják, kívül szebb-e vagy belül? Az ország nem tud betelni az új csodával. Idegenek is jönnek foly-

tonosan. A háznagy nem győzi kalauzolni és zsebre rakni a bókokat:

— Bajor Lajos kacsalábon forgó tündérvastélyai felül vannak múlva.

A hölgyek sem elégsznek meg a karzati látnivalókkal (pedig sok csinos fiatal ember van odabent), elkíváncznak a képviselői folyosókra is s udvarias képviselő ismerős mindig akad, a ki elvezeti. Sokszor egész csoport úri asszonyt látni, kik áhitattal tipegnek végig, mint a római képtárakban, nézelődve és mutogatva egyet-mást. Különösen a képviselői társalgót szerétnék magukkal vinni — salonnak.

Maguk a képviselők is mindinkább aláhangnak a panaszkodással az új Ház ellen, — holott eleinte zsörtölődtek, berzenkedtek. Hiába, a megszokás állati vonás az emberben: a képviselő, az igaz, több valamivel az embernél, de a megszokásnak ő is reagál — jobban, mint a hadtestparancsnokságnak. A megszokás tehát elsimitotta részben a panaszokat. Tartottak ugyan még zárt ülést is az új épület összes bajainak felismerése és orvoslása céljából, volt szó, indítvány, beszéd elég, egyik ezt kívánta, másik épen az ellenkezőjét, a mi arra mutat, hogy a bajokat még most se ösmerték fel.

És épen ez a jó jel. Mert a hol a bajokat könnyű felismerni, ott az orvoslás igen nehéz — a hol pedig nehéz a bajokat felismerni, ott az orvoslás igen könnyű.

Ez idő szerint már azok is kezdenek beleszűnyogni, a kik a 36 millió koronát sajnálták az új házért.

— Ez legalább megvan és a mienk.

Ha pénzben volna meg — elvinnék most ágyúknak.

Az ágyúk pedig igaz, hogy nagyobb szó-
kok, mint a képviselőink, de mit ér, ha nem a mi szájunk íze szerint bömbölnek.

M—th K.

Rákosi Viktor képviselő.

B. Solymossy Ödön képviselő.

A KÉPVISELŐHÁZ KAPUJÁBAN.

Közig György pillanatnyi fényképe.

A képviselők arczképeinek sorozatát, melynek közlését nemcsak az országgyűlés megnyitása után kezdték, most a jelen VI. közleménnyel folytatjuk. A hat közleményben között arczképek száma 360-ra rúg. Időközben azonban különböző alkalmakkor több képviselő arczképét, a képviselőházból való jelenetes képet, pillanatfelvételt, stb., közöltünk, melyeken képviselők voltak láthatók, úgy hogy a magyar képviselők közül — nem számítva ide a horvátokat — voltaképp már csak kevés van olyan, a kinek arczképét eddiglegé nem lehetett megszerezni s így sorozatunkba nem vehettük föl. Előbb-utóbb azonban talán mégis sikerülni fog a gyűjteményt teljessé tenni.

A hat közleményben bemutatott 360 képviselő közül 234 szabadelvűpárti s 126 ellenzéki. A jelen

JÁTSZÓ MACSKÁK.

Lének Lajos rajza.

közleményünkben levők közül *függetlenségi* (Kossuth-párti): Hentaller Lajos, Justh Gyula, Pichler Győző, Polczner Jenő, Ráth Endre, Szatmári Mór, Uray Imre; *függetlenségi és 48-as párti*: Ugron Gábor; *néppárti*: Horváth Dezső és Meszlény Pál; *pártontkivüli*: Artim Mihály. A többi mind *szabadlévélpárti*.

A NÉMET BIRODALMI GYÜLÉS BŐL.

Tudvalevő dolog, hogy a német birodalmi gyűlés már hónapok óta a vámtarifán tanácskozik. Ez a törvényjavaslat a «Reichstag» agrárius többségétől ered; a szociálisták teljes erővel küzdenek ellene s minden egyes tételt megobstruálják. Már október óta ugyesztőlán fel kellett hagyni azzal a reménnyel, hogy a javaslat még ez esztendőben törvényerőre emelkedjék, de a múlt hó végén egyszerre hirtelen fordulat állott be a vámtarifa sorsában. Ezt a fordulatot Kardorff indítványa okozta.

Kardorff indítványa abban áll, hogy fogadják el a birodalmi gyűlés a vámtarifát «en bloc», vagyis a maga egészében, az egyes tételeken való vitakozás kizárásával. Egy 493 tételből álló vámtarifát egy csapásra elfogadni! Hiszen minden sora százezrek boldogulását vagy tönkretetését eredményezheti. Nem is próbálja senki jogilag bizonyítani ezen eljárás helyességét, csupán a kényszerűség hajtotta oda a német kormányt és pártját, hogy czélja érdekében ilyen eszközöz folyamodjék. A tarifa elfogadása Kardorff indítványa következtében most már majdnem biztos. Csak majdnem, mert végre is, csak huszonekét napja van még ennek az esztendőnek s ennyi idő alatt oly hatalmas ellenzék, mint a német szociálisták, tómerdek akadálytörődíthet nemcsak a javaslat elfogadása, hanem maga a parlament higgadt tanácskozása elé is. Botrányokban eddig sem volt bíány, de esztől még nagyobbakra lehet kilátás. Ámde, hogy a többségnek is mily hatalmas fegyverei vannak a szociálistákkal szemben, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy Kardorff indítványát öt nap alatt sikerült keresztülhajtania.

A német vámtarifa-javaslat Magyarországot is közelről érdekli, mert a mezőgazdasági termékeket valóságos védámrendszer-szerű bástyával veszi körül, a mely minden bevitt majdnem lehetetlenné tesz s egyes cikkeket termelőinek nálunk is nagy veszteséget okozhat. Így nevezetesen az árpatermelőknek, mert Ausztria és Magyarország árpakivételének 88 százaléka Németországba irányul s az új, tetemesen emelt vámtételt aligha fogjuk elviselhetni. Ebben a vámtételben nem is a német árpatermelés emelésére való törekvés rejlik, hanem, mint olvassuk, egyes agráriusok a kis-ázsiai árpatermelésben vannak érdekelve s ennek akarnak hazájukban piacot szerezni. A magas vámtétel csak a sörárpára vonatkozik, a takarmány-árpára nem s míg a kis-ázsiai árpa, mely rossz minőségű, könnyen bejut Németországba, addig a finomabb magyar árpa kizörtül.

Lám, ez az egy tétel mekkora új átalakulást vonhat maga után, de vannak a javaslatnak sokkal fontosabb pontjai is, melyeknek

következményei ez idő szerint még beláthatatlanok.*

Berlin, 1902 december 8.

K. Gy.

A MACSKA-KIÁLLÍTÁS.

Macska-kiállítás volt a héten Budapesten, még pedig nemzetközi, mert a pályázó cziczák nem csak hazánk szép fővárosából siettek magukat bemutatni s a pályadíjért megküzdeni, hanem Anglia, Német- és Franciaország különböző helyeiről, sőt Siámból, Perzsiából és Afrikából is ide útaztak. Összesen száznegyven voltak, bár tizenhét közülük immár csak kikészített bőr alakjában; intvén az élő macska-világot a mulandóságra, a látogatók nagy seregét viszont arra, hogy a cziczabőrökből nagyon szép prémekek lehet ám csinálni.

Ki voltak pedig állítva közönséges házi macskák, még pedig négy csoportra, úgy mint: fehérek, feketék, kétszínűek és háromszínűek csoportjára osztva. Tehát elenyészett most ama régi, általánosan elterjedt mese is, hogy egy angol valamikor százezer forintot tűzött ki háromszínű macskára, azonban mindeztideig eredmény nélkül, mert ilyen macska a világon nincs. Nos tehát, volt itt vagy tizennygy háromszínű czicza, de a százezer forintos angol nem jelentkezett.

Voltak aztán igen szép hosszú szőrű *angora* macskák, *ciprusiak*, *maltaiak* s egyéb kiválóságai a macska-nemzetségek. Legfeltűnőbb volt az Atlas hegységéből származó *Ginster*-macska, gyönyörű csikós bundájával s rendkívül hosszú farkával; kicsiny hosszúkás fejéről azonban inkább valami menyétfélnék lehetett volna gondolni. Elentette volt a szomszédjában szundikáló *man-szigeti* macska, a mely még farkatlan szokott lenni. Feltűntek még a *siámi* cziczák, melyeknek ősei egyenesen a siámi király palotájából származtak. Ezeknek az előkelő eredetű, apró, fakós színű macskáknak igen szép, szelid kék szemek vannak. Hanem aligha legelső nem volt a meglehetősen nyugtalan társaságban mégis az öt éves *Dodó* nevű afrikai *dlarzos* czicza, mely a párisi kiállításon az 5000 frankos nagy díjat megnyerte.

Nálunk aztán nem is pályáztak. Hadd nyernejenek mások is. S mintha érezte volna, hogy versenyen kívül áll, sok jóakarattal pislogva szomszédjaira, nyugodt önérettel nyalogatta csinos talpacskáit.

Különbön mindnyájan díszes ketrecekben voltak elhelyezve s legnagyobb részük szépen himzett párnákon heverészett, sőt gypárnák pompás mennyezetes ágycsokjára is volt, jelül annak, hogy mily nagy szeretetnek örvendez otthon. Volt olyan macska is, a mely családostól jelent meg, négy-öt cziczájával; ez utóbbiak

* Képbem, legújabb fólvetel után bemutatjuk a német birodalmi gyűlés épületét s az ott most folyó parlamenti küzdelem főszereplőit közül Gróf Ballestrem elnöknek, az indítványt tevő Kardorffnak s Bebelnek, a szociálista párt vezérleírának arcképét.

ékes kis függönyös tolokoosiban játszadoztak, míg a mamájuk egy apró diványon ásitozott. A nyertesek közt arany- és ezüstérmekek osztottak ki, bár kétkedni benne alig lehet, hogy ha maguk a cziczák tűzik ki a díjakat: aranyérem helyett egy egérkében, ezüstérem helyett pedig verébben állapodtak volna meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Báró Eötvös József munkáiból, melyeket tudvalevőleg a magyar tanítók országos Eötvös-alapja javára ad ki a Révai-testvérek cég, most ismét megjelent öt kötet. Ez a harmadik sorozat a nagy érdekű gyűjteményből, mely Eötvös műveinek első teljes kritikai kiadása.

A most megjelent kötetek a nagy író publicisztikai és politikai dolgozatait tartalmazzák. Az első kötetben két nagyobb tanulmányt találunk: az egyikben, mely a «Kelet népe és a Pesti Hírlap» címet viseli, Eötvös a Kossuth és Széchenyi közt lefolyt irodalmi vitába szült bele, az előbbi mellett törve lándzsát, a másodikban «Reform» cím alatt a Pesti Hírlapban a régi megyei rendszer ellen írt cikkeket gyűjtötte össze s ezért a munka érdekes kiegészítője az ugyanazon kérdéssel szépirodalmi formában foglalkozó «Falu jegyzőjének». A második kötet «Tanulmányok» címmel Eötvös eddig még összegyűjtve meg nem jelent kisebb-nagyobb hírlapi cikkeket gyűjti össze, politikai, társadalmi és irodalmi kérdésekről, melyek közül kiválóan érdekes a Petőfiről írott bírálat, az első dicsőítő szó a nagy költőről s egyúttal szép bizonyítéka Eötvös finom művészi érzékének. A többi három kötet Eötvös politikai főművét, az «A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra» című nagy, alapvető állambölcséleti munkát tartalmazza, a mely szerzője nevét külföldön is ismertté tette, a mi politikai irodalmunknak pedig egyik legbecesebb alkotása. Az egyes munkákhoz a kiadás szerkesztője, dr. Voinovich Géza írt jegyzeteket, közölve azokat a kortörténeti és bibliografiai adatokat, vonatkozásokat, melyek a művek teljes megértéséhez szükségesek; különösen az utolsó nagy műhöz írt jegyzetek becsek és tartalmasak. A 20 kötetre tervezett gyűjteményből most már csak 5 kötet hiányzik. Az egész kiadás ára 80 korona; kötetenként is kapható.

Hársányi Kálmán: *Költemények; Budapest, 1902.* E verskötet, mely az irodalomban eddig ismeretlen nevet visel homlokán, a sajátban feltűnést keltett s ezért bizonyos várakozással veszi az ember kezébe. Ez a várakozás talán ártalmára is van s nem nyervén teljes kielégülést, arra csábítja a bírálót, hogy a szokottnál szigorúbb mértéket alkalmazzon a kis könyvvel szemben. Annyi azonban bizonyos, hogy a tehetséges nyomait magán viseli a szerző: nyelvének van színe, egyéni zamatja, érzéseiben, a dolgokról való felfogásában emelkedettségre törekszik, képzelete élénk, olykor új, vagy legalább is az újdonság hatását keltő képeket, fordulatokat is talál. A mi mai költőinkben nem épen gyakori, férfias lendület is benne. A legnagyobb sikert leírásaiban éri el, melyekben éreztetni tudja a természet iránti szeretete őszinteségét. Mind e jó tulajdonságok azonban nem érvényesülnek úgy, hogy a teljes siker járhatna nyomban; a szerző lépten-nyomon elárulja, formában és tartalomban, kiforratlanságát, írói egyéniségének még ki nem alakult voltát. Erre vallanak gyakori egyenetlenségei a szelidebb tiszta lírában s az ódai hangban egyaránt, frissen érzett, jellemzetesen megírt sorok, szakaszok váltakozása lapos közhelyekkel s üres, szónokló bombasztokkal. Néhány sikerült versen kívül («Est», a «Koldus-nóták» közül egy vagy kettő, a «Búcsú a rengetegtől») inkább csak szép sorokat, strófákat találunk a könyvben, mint befejezett művészi alkotásokat. Ez a könyv még csak ígért, melynek beváltása a szerző jövő fejlődésének dolga. Ára 2 korona. Mutatványul a következők közülük:

A mezőn, A réten, Csöndes nyári éjjel Harmatos Köntösét Teregeti széjjel.	Béke.	Halovány Csillagok Könyvűtől ázik.
Lomb, virág, Falevél, Pehelypuha pázsit,		Lágy szellő Sohajta Szál a rónán végig, Susogva Szeliden Altató meséit.

Altató Meséit Embernek, virágnak, Kilobbant Hamvadó Pászortúrt paráznak.	Azután Tovább száll És röpte nyomába Utolsó Lobban egy Pászortúrt paráza...
---	--

Átsuhan A falun És búhájós álom Eneleg Hajnalgig A fáradt pillákon.	A hold is Alkonyul, S haldokló sugára Főlragyog Még egyszer A sötétlő tájra.
--	---

Átsuhan A réten S millió virága Kis fejét Lehajta Pázsit vánkósára.	És a szent Keresztnél Ott a faluvégen — Eloszlik Szeliden A Megváltó-képen...
--	--

Regős énekek. Lapunkban nemrég már megemlékeztünk erről az irodalomtörténeti és néprajzi szempontból nagy fontosságú gyűjteményről, melyet dr. Sebestyén Gyula becsátott közre s a Kisfaludy-Társaság adott ki, mint két évtized óta szünetelt Népköltési Gyűjtemény IV. és V. kötetét. Az Athenaeumnál megjelent két kötet előjében a regős énekek vannak összegyűjtve; az egyes énekek dallamai is közölve vannak s a regölés érdekes népszokása rajzokban is be van mutatva. A második kötetben Sebestyén Gyula nagy tudományos apparátussal dolgozza fel a regősökre vonatkozó történeti emlékeket, a regölés néprajzát, keletkezését, kialakulását illető kérdéseket. A két kötet ára egyenként 6 korona. A munkához a Kisfaludy-Társaság főtítkára, Vargha Gyula írt előszót, melyből megtudjuk, hogy a társaság népköltészeti emlékeink összegyűjtését évről-évre folytatni fogja, annál is inkább, mert *Wlassics* Gyula vallás és közoktatási miniszter e czélra évi 3000 korona segélyt becsátott rendelkezésére. Az új sorozat szerkesztője Vargha Gyula.

«A róna és az erdő» címmel új, díszes kiállítású könyv jelent meg *Bársony* Istvántól a Pallas részvénytársaság kiadásában. A jeles szerző e könyvében is tehetsége legértékesebb vonását, a természet iránti benső szeretetét mutatja be. Állatképeket rajzol finom megfigyeléssel, hangulatokban szólaltatja meg a természetnek lelke való hatását, jóízű, kedves vadász-élményeket mond el; mind e változatos tárgyokban teljes szingzagosságban érvényesül szép magyar prózája. A kötetet *Feszty* Árpád és *Olgyay* Ferencz színyomatban reprodukált képei is díszítik; bolti ára díszkötésben 12 korona.

Ágrár örökösli jog. Ezen a címen becsátotta közre dr. *Baross* János a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének örökösli részéhez írt tanulmányának első kötetét. A komoly tanulmány alapján készült munkához gróf *Széchenyi* Imre írt előszót. *Baross* János könyve a paraszti birtokban való örökösödésnek helyes megoldására törekszik. A szerző munkáját az Országos Magyar Gazdasági Egyesület megbízásából írta s a múlt évben közvetlen tapasztalatokat szerzett hozzá a nemetországi tanulmányútján, de belevetzi keretbe a német, angol, svájci, francia és tiroli agrár örökösli jogot is. Tárgyát világos feldolgozásban adja elő s mindenben figyelemmel van a jelenlegi magyar örökösli jogra. A könyv általános részzel kezdődik, aztán a birtokminimum elméletét fejti ki. További folyamán kimutatja a francia, a magyar hátrányait, érdekesen tárgyalja az *amerikai* «homestead» és az *angol* «entail» intézményeket, valamint a *hitbizományokat* s ezeknek a nemzeti életre való hatását. Ezek után a *német törzsörökösli rendszert* tárgyalja, a magyar viszonyokra való alkalmazás szempontjából. A könyv most a magánjogi törvénykönyv előkészítésekor különösen figyelemreméltó. A következő két kötet a magyar parasztság örökösli szokásairól és gróf *Széchenyi* István agrár-politikájáról, továbbá a hitbizományokról fog szólni. A most megjelent I. kötet ára 10 korona.

Temesvári Pelbárt példái. Középkori irodalmunk legkimagaslóbb alakjáról, Temesvári Pelbártól, a jeles ferenczrendi barától, főképp pedig az ő «példá»-iról, melyekkel egyházi beszédeit szokta fűszerezni, tartott érdekes székfoglaló értekezést a Magyar Tud. Akadémia *Katona* Lajos levelező tag, mely értekezés most az Akadémia kiadásában külön füzetben is megjelent s 1 korona 20 fillérért megrendelhető.

Juhász László «Pengeti sírván» című verskötete és «Huszonheten a felső tízezerből» című könyve, melyben egy társadalmi dráma és két vígjáték foglaltatik, most egyenként egy-egy koronáért kapható

Lének Lajos rajza.

A BUDAPESTEN RENDEZETT NEMZETI MACSKA-KIÁLLÍTÁS BŐL.

a Franklin-Társulatnál és minden könyvkereskedésben. A tartalmas két könyvről, melyek közül az első csinos kötésben került a könyvpiaçra, annak idején, megjelenésükkor már megemlékeztünk.

Apró történetek a nagyvilágból. Irta *M. Hrabovszky* Julia. Tizennygy történet van a csinos kiállítású kötetben összegyűjtve, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg, ára 2 korona.

Magyar oklevél-szótár. I. füzet. Régi okleveleinkben s egyéb régi iratokban nagyon sok, ma már a közhasználatból részben kiment magyar szó van, melynek nagy részét összegyűjtötte volt Szamota István, de a gazdag anyagot szótárrá csak most szerkeszti *Zolnai* Gyula a Magyar Tud. Akadémia megbízásából. A most megjelent első füzet az Aba-tól a Bokros-ig terjedő szavakat közli, magyarázatokkal s a források megjelölésével. Ezenként a Hornyánszky Viktor kiadásában hat füzet jelenik meg; előfizetés egy évre 9 korona.

«Az ember és a kutya» című adott ki az Országos Állatvédő-Egyesület egy füzetét, melyben a szerző, *K. Nagy* Sándor, adatokat mondván el az ebek történetéről s elsorolván az ebtartásra vonatkozó szabályokat, a vesztettség okait ismerteti, majd kiterjeszkedik arra, hogy a megmárt emberek megmentésénél minő intézkedéseket szükség tenni. A füzet ára 30 fillér.

A pénz. Irta dr. *Kosztka* Imre. A szerző könyvében először is a pénz keletkezéséről s a pénzről mint gazdasági tényezőről beszél, aztán az állam befolyásáról szól a pénz értékére, majd a pénzverést tárgyalja, végül pedig Magyarország valutájáról értekezik. A munka *Grill* Károly könyvkereskedésében jelent meg.

Nemzeti Színház. *Bródy* Sándor három kisebb színjátékot írt s ezek «*Király-idillek*» egybefoglaló címen kerültek bemutató előadásra november 5-én a Nemzeti Színházban. Mind a három darab a történetből veszi tárgyát s történeti hangulatot igyekszik tükrözni, festői képek keretében. *Bródy* mind a három színjátékában a szerelmet és annak érzéki kitérését festi.

Legjobban hatott a «*Lajos király válik*» című drámai kép, mind szerkezetében, mind részleteivel. Nagy Lajos király válni akar a nejtől, mert nincs fiúgyermek és a trónra utódot kíván. A királyné is félényszik, de sajoj a szíve. Ő maga mutat be fényesen három fejedelmi hőlyget, hogy válaszon közölök. Míg a királyné rokonszenven jellemzi a szerző, a három királylány a komor keretben kiütő vigjátéki alak. A király még egyszer találkozik hitvesével, hogy elbúcsúzzék tőle s a búcsúcsókna

fülláng szerelme, nem hagyja el hitvesét. — Később nyerte meg a közönséget «*A fejedelem*» című darab, mely lassúbb menetű és hosszadalmas is. A második előadásra már rövidítésekkel becsátották. Az öreg Bethlen Gábor fejedelem, mint megcsalt férj a főszemély. Neje, Brandenburi Katalin szerelemre vágyik, melyet öreg férjénél nem talál meg. Bethlen megtudja neje hűtlenségét. A esábitót azonnal agyonlöveti, de feleségének megbocsát, sőt egész vagyonát is végrendeletében reá hagyja. Bethlennek, a nagy fejedelemnek ily alakban feltüntetését a közönség nem látta szivesen. — A harmadik darabban, melynek címe «*Mátyás király házast*». Matyás királynak gyermekkori játszótársa Petronka, a ki a házasság király számára készülő ruhákat varrja s a műhely egyik legényének már félig-meddig menyasszonya. De a mint újra meglátja a deli királyt, a szívébe is fogadja. Matyás király sem marad hidegen, a finom ruhákat Petronkának ajándékozza. Ez gyanakvótá teszi a völégényt és ott hagyja a lányt, a király azonban más, előkelőbb völégényt szerez a lánynak. Erre a király megkérdezi a lánytól, ennek a felesége akar-e lenni, vagy a király szeretője? A lány az utóbbit választja. A nemzeti múlt iránti kegyelet nem szivesen látja, hogy a szerző három nagy történeti alakunkat szemelte ki annak bizonyítására, hogy a szerzemmel szemben mindenki gyarló. A közönség egyes jeleneteket tesszsel fogadott s a szerzőt többször kitapoltta. A három darab fő női szerepeit *Márkus* Emilia művészettel játszotta. Más és más alak volt minden szerepben. A férjiszerepek nem voltak ily hálásak *Császár* és *Gyenes* számára. A kisebb szerepekben *Rózsahegy*, *Gabányi*, *Beregi*, *Gal*, *Mihályfi*, *Delli* Emma, *Liget* Juliska a színművek hatásának emelésére működtek közre.

Csiky Gergely emlékezete a Nemzeti Színházban. December 9-ikén, Csiky Gergely születésének 60-ik évfordulóján, az 1891-ben elhunyt drámaíró első színrekerült darabját, a «*Jóslat*»-ot adták elő a Nemzeti Színházban. Ezzel az ó-görög tárgyú regényes színművel 1875-ben az Akadémia százaranyos Teleki-díját nyerte el. Erre következett széleskörű munkásságából nevezetes rész jutott a Nemzeti Színházban, a hol színművel két évtizeden keresztül annyi változatos és mozgalmas estét nyújtottak a közönségnek. Ma már egyre ritkábbak a Csiky-darabok a Nemzeti Színházban. A «*Jóslat*»-on is közel harmincz év alatt moha kezd nőni, de az emlékezés napján érdeklődve figyelt meg a közönség a költő elindulását szép pályájára, szivesen hallgatták a hangzatos verseket s mulattak az athéni ifjak dévajkodásán. A darab komolyabb részeiben Hegyesi Mari, Beregi, Bakó, Pálfi, Dezső, Horváth hatottak, a vidám részekben pedig

KARDORFF VILMOS.

BEBEL ÁGOSTON.

A NÉMET BIRODALMI GYŰLÉSBŐL.

Ujházi, Rákosi Szidi, Gerő Lina, Gabányi, Rózsahegyi mulattattak.

Goldmark Budapest. Goldmark Károly, magyar születésű zeneköltő, ki Bécsben él, legújabb operáját, a *Berlichingeni Götz*-öt a budapesti operaszínházban hozza színre először. Még a legutolsó időkben is sokat javított az agg Goldmark operáján, melynek befejezését újra dolgozta. Az első előadást december 16-ikára tűzték ki s ez iránt a német zenészi körök is nagyban érdeklődnek. A szerző december 7-ike óta Budapesten időz és az utolsó próbákat személyesen vezeti. Az ötfelvonásos dalmű szövegét Göthe után Willner A. M. írta. Goldmark, mint maga beszélt, már régebben dolgozott *Zrinyi* című színdarabján zeneképekben s ezt is Budapestre akarja bemutatni a filharmonikusok közreműködésével.

Uránia-Színház. Szokolay Kornél *Keleti Svájcz* czímen írt az Uránia Színháznak ismertetőt Bosznjáról. December 5-én mutatták be vetített képek kíséretében. A darab hét képből áll, melyet rövid bevezetés előz meg. A bevezetésben az édes semmittevének áldozó bosnyák bég és egy heverész keleti szépség képével jellemzi Boszniát, a hol az időnek nincs bese. A bosnyák föld multjának leírásával kezdődik az első rész, majd a népelet képeit adja derült színekkel. A táncokat feltűntető képeket zene kíséri. A második rész Szerajevóval kezdődik. Kőcsipkés minaretjeit, iskoláit, ipartelepeit látjuk, majd rövid, de érdekes boszniai utazásra is visz magával a szerző s megmutatja a Vrbs, Boszna és Drina festői völgyeit, Strarignát, Visegrád és Trebinje szép látóképeit s mindenikhez elmond egy-egy regét, szomorú történetet. A képek közt a jacezi vizesest színes mozgatóképekben láthatni. Ehez 1200 apró fényképet kellett kiszínezni, ezt 25 méteres hosszúságban gombolyítja le a gép.

A Múcsarnok téli kiállításából eddig 70,000 korona értékű festményt vásároltak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia december 9-iki ülésén Pauler Gyula elnököl és dr. Szádeczky Lajos kolozsvári egyetemi tanár *Báró Apor Péter verses művei és levelei* című értekezését olvasta fel.

Báró Apor Péter prózában írt három történelmi munkáját már 1863-ban kiadta az Akadémia. Eddig el volt a közhírt, hogy a *Metamorphosis Transylvaniæ* hírneves írójának több munkája nem is maradt fenn. Szádeczky Lajos Apornak még egy kötetre való munkáját és egy kötetnyi levelezését gyűjtötte össze, főképen a báró Apor-oszlád altörzsi és abaszelei levéltárból, Erdélyben. Ezeket a munkákat és leveleket az Akadémia történelmi bizottsága most adja ki Szádeczky szerkesztésében és hozzá írt tanulmányával. Az eddig ismeretlen munkák többnyire verses munkák, a kitűnő prózáról Apor telt mint versíró mutatták be. A két kötet tartalma nagyjában a következő: *Verses munkák*: Apor Péter versei fogságba jutásáról 1706-ban, csak töredék. Apor megmaradt a császárság hűségén, de mivel inkább kőművesmunkásokból, mint jószágosokból Rákóczi Ferencz elé ment, mikor az Erdélyben járt, Rabinin, a kormányzó generális mástól éven át Brassóban fogságban tartotta. *A nemes családokról* szóló versekben 66 éves korában összeírta kortársai és a későbbi ivadékok számára, a mit foljgészre méltónak tartott.

Apor Péter versei kora történetéről, szintén csak töredék s ebből huszonhárom év története maradt fenn. Az oklevelek és a levelezés csoportjában fontos adat Apor István gróf, kincstartó eddig ismeretlen végrendelete, a melyben művelődési célokra negyedszázadezer, mai értékben negyedszázadezer forintot hagyományozott. Egy 1744-ből való foljgész az erdélyi első bál emlékeit őrítte meg. Apor iratai nagyon becsesek a XVIII. század erdélyi társadalmi és családi viszonyairól.

A heraldikai és genealogiai társaság december 11-ikén báró Radvanszky Béla koronaőr elnöklésével tartott ülést. *Szentpéteri* Imre dr. tanulmányát *Hédervári Imre fölmentő leveléről*, *Aldassy Antal* olvasta föl. A nevezetes oklevelet, melyet a Khuen-Héderváryak levéltárában őriznek, az ország rendi állították ki 1447-ben, a midőn Hédervári Ferencz halála után fia, Hédervári Imre Buda várát Hunyadi János kormányzóknak átadta. Az oklevélben huszonöt függő pecsét volt: a rendek, a Hunyadi János, aztán huszonhárom egyházi és világi méltóság pecsétje. Az országos rendek, vagy az országos tanács olyankor szerepelt, ha a trón megürült, vagy a királyi kormány gyöngye volt s ilyenkor a rendek a nemzet összesége nevében, s mint egyetlen jogi személy intézkedtek. A nemzet összeségének kifejezője az az egy pecsét, a melylyel a rendek kiadványait megerősítették.

MI UJSÁG?

* A tél. A kemény tél, dermesztő hidegével, csikorgó havával egész Európában uralkodik. Évek multak enyhe téllal, tavaly minálunk fagy sem volt, havat csak a nagy hegyek közt lehetett látni, jeget az elmúlt egész nyáron a jéggyárraknak kellett készíteni s a korcsolyázó-egyletek a csorbai tóhoz és dobsinai jégbarlangba rendeztek kirándulást. Szinte el is feledtük már a kemény telet. Most azonban itt van, jó korán beköszöntött s egyre erősödik. A hó is megöjt, a minek a gazdák örülnek. Fehér minden; a fákat, bokrokat elborította a zúzmar. A hideg is szokatlan s állhatatosan érezeti kegyetlen hatalmát. A folyók gyorsan befagytak, a Duna jege is több helyen megállt, a főváros közt e hó 12-ikén még csak egy vékony szalag mozgott. Lent, a szulnaini torkolatnál is menekülni kellett a nagy hajóknak a jégzajlás elől. A Duna a fővárosnál 1894-ben fagyott be utoljára; sebes folyása miatt itt mindig legkésőbb áll meg a jég. Az ország minden részéből nagy hideget jelentenek. A Felvidéken, az erdélyi bércek közt a 22—23 fokos hideg nem ritkaság, de most korán kezdődött és folytonosan tart. Az Alföldön 15—17 fokos a hideg. Budapesten 12—16 foknyi hideg mellett folyik a városi élet. Egy sereg ember tartkítja folytonosan az utcákon a havat és lassan csamogogó nagy szekerek hordják el. Ez a tél kereset nagyon ráfér a munkahiánytól sújtott annyi ezer emberre, kiket a jótékony nem bír ellátni ingyen kenyérral, tejjél és krajezáros ebédekkel a népkonyhákban. A kenyérszító-helyeken, a népkonyhákban látni csak igazán a szegények nagy ellenségének, a télnek kegyetlen csapatát. Most, a nagy ünnepek közeledtével, a jótékony egyesületek,

GRÓF BALLESTREM FERENCZ ELNÖK.

a számtalan asztaltársaságok gyűjtik számukra a téli ruhát is, a nagy tél bizonyára fokozni fogja a jótékonyt. Am oly régen tartó rossz idők, oly mostoha kereseti és gazdasági viszonyok, az általános szegénység és nélkülözés közt a jótékonyt hatása is összeszorúl és a nagy tél mint új szerencsétlenség, annál jobban érezhető amtyg is oly mostoha körülményeink közt.

A király egészsége most már egészen helyreállt. Ő Felsője december 11-ikén Schönbrunnból a bécsi Burgba hajtatott, hol hosszabb kihallgatáson fogadta Körber osztrák miniszterelnököt, aztán visszatért Schönbrunnba s valószínűleg ott tölti a tél nagy részét.

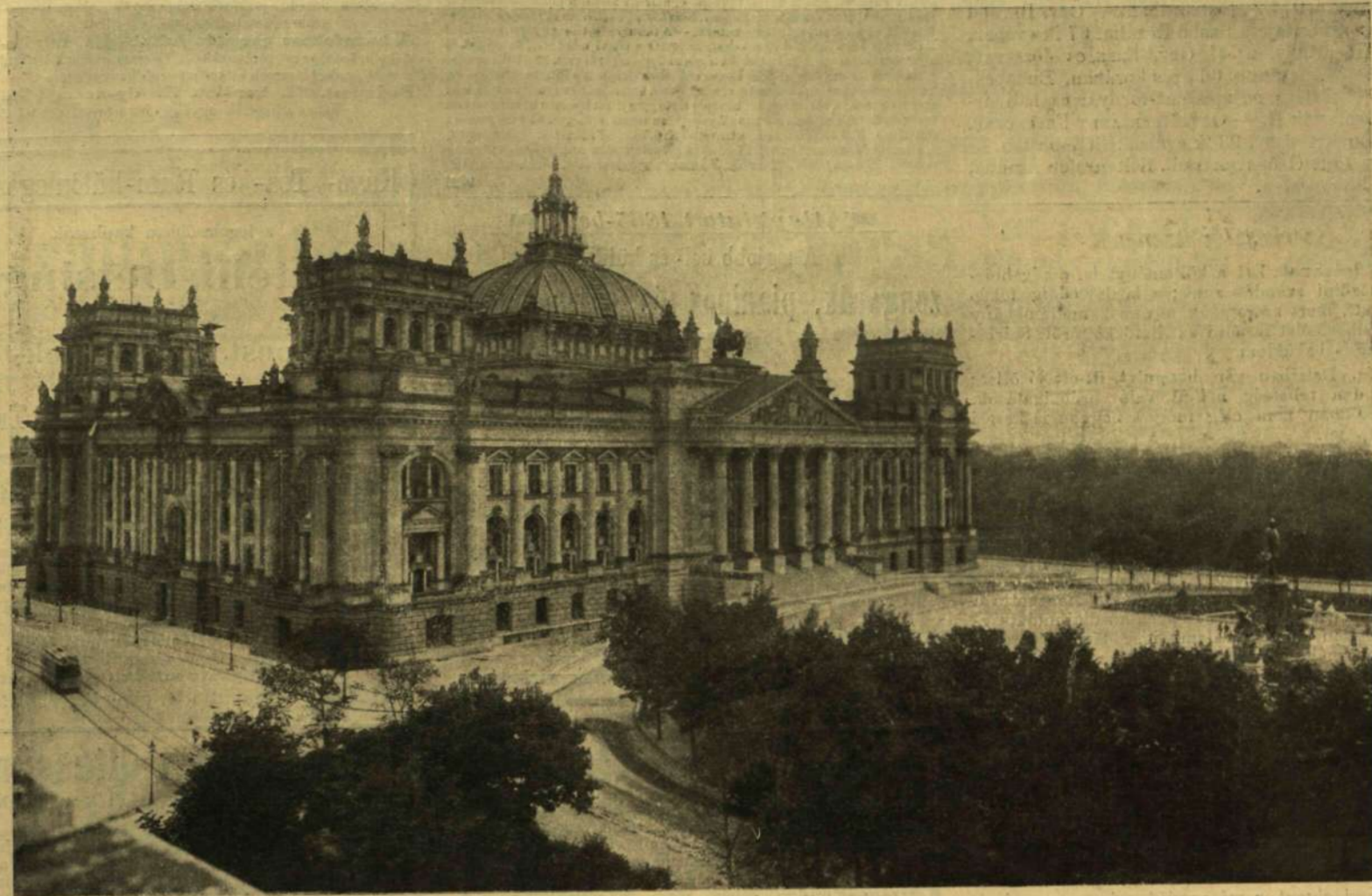
A király e hó 10-ikén Schönbrunnban búcsú kihallgatáson fogadta *Eulenburg* herceget, a német birodalom bécsi nagykövét, ki visszatér Berlinbe. A felség a herceget arczképével tünteti ki, melyet *László* Fülöp fest. Ő Felsője valószínűleg február hóban jön *Budapestre*. A király a zordon téli időkben megemlékezett a fővárosi szegényekről és magánpénztárából 12,000 koronát ajándékozott a budapesti szegények és szülőkörök részére tüzelőanyag beszerzésére.

Izabella főhercegnő és a magyar ősfoglalkozás képei. A természettudományi társulat illusztrált díszműben adja ki *Herman Ottó* művét, a magyar ősfoglalkozás kutatásairól, a népies halászatról és pásztorletről. A képeket a jeles aquarellfestő, *Koszkol Jenő* készítette. *Izabella* főhercegnő többször megmutattatta magának a képeket s nagy érdeklődéssel hallgatta *Herman Ottó* magyarázatát, végül pedig tizenegyet képet jelölt meg, a melyeket birni óhajtana.

A képek közül tíz 1900-ban Párisban, a magyar történelmi pavillonban volt kiállítva, a többi *Semsey Andor* adományából áll készült. A képek a természettudományi társulat tulajdonai lévén s azokhoz a társulat jogán kívül a kutató és a festőművész joga is fűződik, az úgy rendezése tehát így történt: a társulat csak azt köti ki, hogy a képek *Herman Ottó* könyvének megjelenése előtt nem sokszorosíthatók; a művész a kiválasztott képeket a főhercegnő számára újra megfesti. *Herman Ottónak* a főhercegnő saját aláírásával arczképét küldette meg, a mely a főhercegnőnek magyar díszben ábrázolja. A kép keretét magyar stílus aranyhímzés borítja.

Thán Károly tanári jubileuma. A műegyetem hírneves vegyészeti tanárának, *Thán Károlynak* negyvenéves tanári jubileumát az országos gyógyszerész-egyesület *tíz ezer koronás* alapítvánnyal teszi emlékeztetéssé, melynek kamatait gyógyszerész-tanulók vegyészére fordítják.

Az alapító-oklevelet küldöttégy nyújtotta át e hó 10-ikén a tudós tanárnak a vegyteni intézetben, a hol az egyetem és a műegyetem tanárai testületileg jelentek meg s a kultuszminiszter képviseltette magát. Az ünnepi beszédét *Zboray Béla*, a gyógyszerészek egyesületének elnöke mondta. *Eibach Kornél*, a gyógyszerészet-tanulók segítő-egyletének elnöke az ifjúság nevében szolt. *Thán Károly* válaszában elismerő szavakkal emlékezett meg az öt tőrekvésiben mindig segítő tanári kar-

A NÉMET BIRODALMI GYŰLÉS PALOTÁJA.

ról s hallgatóiról. Ezután felolvasták az ország különböző gyógyszerész-testületeinek üdvözlő iratát. Az ünnepély végével a *Magyar gyógyszerész-könyvtár-társulat* tartotta meg *Thán Károly* emléketek alatt alakuló-gyűlést. Este lakomát rendeztek *Thán Károly* tiszteletére.

Schweidel József 1848/49-iki honvédtábornok szobra. Zombor városa a bács-bodrogyeiek szülését *Schweidel* Józsefnek, szabadságharcunk vitéz honvédtábornokának emléket érezben akarja megörökíteni. Országos gyűjtést indítottak erre. Az adományok Zomborra, a Schweidel-szoborbizottság czímére küldendő *Vérszi* Károly elnökhöz, vagy *Krupp* Vilmos jegyzőhöz.

A budapesti Ferencváros apátplebánosa, *Kurz* Vilmos e hó 8-ikán tartotta aranyünnepét a ferencvárosi szép templomban, melynek fölépítésén ő is annyit buzgókodott. Az ötvenéves jubileumra szorongásig megtelt a templom, megjelentek a városi hatóság tisztviselői, a polgárság előkelői és a hívek osztálykülönbség nélkül. A kerület polgársága szeretete jelölő művészi kivitelű, értékes pásztorbotot nyújtott át.

A nemzetközi Nobel-díj. A dinamit föltalálója, Nobel nagy vagyonát kitűnő tudományos vivmányok és fölfedezések jutalmazására hagyta. Hazájában, Svédországban itélük oda a jutalmakat. A legújabb jutalmazásoknál a storthing (országgyűlés) Nobel-bizottság a béke-díjat két részre osztotta; egyik felét *Ducomun* Ede, a berni nemzetközi békeiroda tiszteletbeli titkára, a másik felét *Gobat* Albert dr., a berni nemzetközi békeiroda titkára kapta. Négy díj és kitüntetés illette még 1902-ben az irodalmi és tudományos működést. A díjakat december 10-ikén ünnepélyesen, a király és királyi család több tagjának jelenlétében osztották ki. A megjutalmazott tudósok ezek: dr. *Ross* Ronald liverpooli tanár (gyógyító tudományok), *Fischer* Emil berlini tanár (vegyészet), *Lorentz* János deni és *Zemann* amsterdami tanár (fizika) két részre osztva és *Mommsen* Tivadár, a nagy hírű agy nemet tudós (irodalom) kapták. *Ross*, *Fischer* és *Lorentz* tanárok jelen voltak. *Zemann* és *Mommsen* pedig a hollandi, illetőleg német követ képviselte. A jelen volt kitüntetett tudósoknak Oszkár svéd király a nagyszámú közönség lelkes tüntetése között adta át a pénzbeli jutalmat, az oklevelet és a nagy arany Nobel-érmét. A díjak kiosztásán *Theel* tanár, a tudományos akadémia elnöke közölte, hogy a fizikai díj *Lorentz*, *Zemann* hollandi tanároknak az optikai, villamos és delejes-tünetmények között való összefüggésre vonatkozó közös munkájukért, a vegyészeti díjat pedig *Fischer* berlini tanárnak a cukornemzekről szóló kiváló munkájáért adták ki.

* A velencei összeomlott Campanile. Az olasz képviselőházban a velencei Campanile összeomlása ügyében tett interpellációkra december 9-én választott a közoktatásügyi miniszter. Bejelentette, hogy a vizsgálatot megindította és bebizonyított, hogy a legsekélyebb javítási munka is siettetnie volna az összeomlást. Az újrapépítéshez 2—3 millió lira szükséges. Másfél millió magánosok gyűjtéséből már együtt van. Az egész Ház tetszésnyilvánítása mellett azzal végzte beszédét a miniszter, hogy egy új, a régivel mindenben teljesen megegyező Campanile fog nemokkora a réginek helyén állani.

* Történelmi viseletek kiállítása Szentpéterváron. Az orosz fővárosban december 7-ikén a történelmi viseletekből és modern ruházati tárgyakból nemzetközi kiállítás nyílt meg, az orosz udvar pártfogásával. Az európai udvarok is részt vesznek a kiállításban, pompás pompásabb öltözetekkel, régi katonai egyenruhákkal. Bécsből is nagyon érdekes gyűjtemény érkezett. A kiállítást *Alexandra Olga* nagyhercegnő nyitotta meg, a kiállítás védnöke, *Xénia* nagyhercegnő nevében. Az osztrák és magyar osztályban gróf *Kinsky* követségi tanácsos üdvözölte a nagyhercegnőt, a ki erről a kiállításról igen elismerően nyilatkozott.

HALÁLOZÁSOK.

Teresei *Frideczky* Lajos, Gömörmegye közéletének veteránja, elhunyt 85 éves korában Gömör-Kisfaludon. Ifjú korában lépett a közpályára, 1848-ban a nógrádi kerület követévé választotta. Az 1849-iki téli hadjárat alatt Görgei mellett mint kormánybiztos szerepelt és ő fogalmazta Görgei híres vérci proklamációját. A fegyverletét után területi birtokán internálva élt. 1861-ben ismét részt vett az országgyűlésen, hol régi kerületét képviselte. 1867-ben Nógrád megye első alispánjává választott, 1872-ben pedig a balassa-gyarmati kerület törvényes elnökévé nevezték ki, mely tisztségét 1889-ig töltötte be. Emlényeit leírta és halála előtt vezéjt, *Adorján Lőrincz* kért fel annak saját alá rendezésére.

Báró *Suttner* Artur Gundaccar halálát jelentik Alsó-Ausztriából, hol harmannsdorfi villájában 53 éves korában hunyt el. Az ő és felesége szül. *Kinsky* Berta grófnő nevét az a kitarító nagy buzgalom tette ismertté, melylyel a világbeke érdekében fáradozott, hivaték gyűjtöttek, egyesületeket rendeztek és felolvasásokat tartottak. Kivált neje fejt ki nagy tevékenységet. A házaspár többször járt Budapesten is. Az elhunyt báró több regényt, számos elbeszélést írt. Az orosz-török háború alatt egy bécsi lap levelezője volt.

Dr. *Ratiu* (Rácz) János, ügyvéd, a román tulzók

egyik vezére, elhunyt december 5-ikén 75 éves korában Nagy-Szebenben. Előbb tordai ügyvéd volt, majd Szebenbe költözött. A hirheft memorandum szerkesztésében főrése lévén, 1894-ben a kolozsvári esküdtsek egy évi és három havi államfogházra ítélte. Azóta a nyilvános szereplést kerülte. Elhunyt alkalmából a román képviselőház nevében annak elnöke, *Pherekydes* részvétlívíratot küldött *Ratiu* családjának.

Csetneki dr. *Jelenik* Zsigmond, 1848—49. évi honvédfőhadnagy, kir. tanácsos, a Ferencz József kereskedelmi körház igazgatója, a protestáns árvaházak harmincz évig orvos, 72-ik évében Budapesten elhunyt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *Prónay* Ádám földbirtokos, 48-as honvédfőhadnagy, a cs. kir. közös hadsereg volt főhadnagya 70 éves korában, Alsó-Vásárdon. — *Kertész* Ignác, 1848—49-iki honvéd, nyug. mérnök Erzsébetfalván. — *Landstahler* Antal, régi honvédfőhadnagy, volt yasuti főellenőr, 72 éves korában a tolnamegyei Nagy-Dad községben. — *Szomolai* Imre, 48-as honvédszakaszvezető, nyug. tanító, Szepesváraljának volt pénztárnoka és útibiztos Rimaszombatban, 78 éves korában. — *Spira* Fülöp Szilárd, 48-as honvédfőhadnagy, igazgató, a Ferencz József-rend lovagja, 75-dik évében Budapesten. — *Szabó* István, ki 1848/9-ben tizenhét csatában vett részt, Felső-Szeli községben. — Dr. *Ernusz* Géza, szombathelyi előkelő ügyvéd, *Ernusz* Kelemennek, a főrendiház alelnökének unokatestvére, ki pisztolypárbajban esett el Szombathelyen, december 5-ikén 48 éves korában. — *Glatz* Ödön, nyug. m. kir. honvédfőhadnagy, 73 éves korában Esztergomban s Budapesten temették el. — *Baccarich* Vincze, nyug. huszárfőhadnagy, *Baccarich* Sándor nyug. lovassági tábornok fia, 33 éves, Győrben. — *Georgievich* Sándor, nyug. kir. járásbíró, 70 éves, Török-Kanisán. — *Rzha* Károly, a kir. meteorológiai intézet asszisztense, Budapesten. — *Boronkay* László, Nyitra vármegye bizottsági tagja 88-dik évében Vajkon. — Id. *Náposy* Gyula, a *Zolyomvármegyei Hirlap* szerkesztője, ki önként vetett véget életének, 62 éves korában, Zolyomban. — *Várpalotai* Hljas Simon, nyug. primási uradalmi központi intéző, 67 éves korában Esztergomban. — *Bezeredy* László, 41 éves korában Kis-Görbön. — *Alsótkálcsi* Farkas János, 91-dik évében Budapesten. — Id. *Pette* Lajos, a hetesi uradalom nyug. tisztartója 67 éves korában Hetezen. — *Garái* Sándor, dr. fővárosi ügyvéd Szász-Meiningenben 43 éves korában. — *Kovács* Géza, nagyváradi állami főreáliskolai tanár, 26 éves korában, Nagy-Várádon; ugyanott *Tutsek* Ferencz, zenetanár. — *Benedek* Albert, államasuti tisztviselő, 56 éves korában, Budapesten. — *Csicsmanczy* Lajos, államasuti főellenőr 52-dik évében Budapesten. — *Várju* Csóra György, nagyváradi

görgö-kath. székesegyházi főkantór és tanfőképző-intézetének énekzenéje, 74 éves korában.

HENTZ ÁGNES, a szegény iskolásoké nézők főnökje, Temesvárt, 52 éves korában. — Özv. **BETTON LISZLÓNÉ**, szül. Kajosa Szabó Rozália, 67-ik évében, Székely-Udvárhelyen. — Özv. **SZEKÁCS JÓZSEFNÉ**, szül. Benkő Zsuzsanna, 66 éves korában, Budapest, és holttestét a pusztaszent-kornyai családi sírboltban temették el. — Özv. **NEUBRANDT FERENCZÉNÉ**, szül. Gogor Krisztina, 93-ik évében, Budapest. — Özv. **KOMJÁTHY GYÖRGYNÉ**, szül. Seltenreich Amália, 78 éves, Budapest.

Szerkesztői üzenetek.

Pajkos leányunk. Ezt a költeményt is, a régebbieket is későbbi számdokozunk; a közléséig főképp azért késett, mert szeretnénk a versek mellé néhány sorban ismertetőt is adni az illető költőről. Szíveskedjék ezt is beküldeni.

Temetés. Dalaiban van hangulat, itt-ott jó ötlet; nem minden tehetség nélkül való próbálások. Érzése azonban nem elég mély s nagyon is keresi az ötletességet.

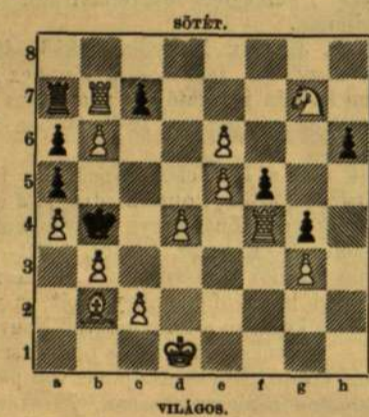
J. F. A. híres «kállai kettős» nevű tánc minden valószínűség szerint a szabócségyei Nagy-Kálló városban keletkezett. Eredetire nézve azt tartja a néphit, hogy midőn Kállóban még vár volt, az ottani kurucz várórség török vagy német foglyokat ejtve, azokat párjával összekötötte s kényszerítette a magyar zene ütemére táncolni, még pedig egy kurucz közreműködése mellett, a ki karikással igazgatta a foglyok hibás lépéseit. Hogy ebben a szilaj mulatságban csakugyan lehetett valami igaz, bizonyítja az a még is használatos fényképet mondás: «Majd eljárom én veled a kállai kettőt!» A békés időkben aztán állítólag ebből a kényszerű táncból alakult volna a polgárság körében, az országzszerie ismert «kállai kettős». A mint mondják, ez az igazi «kállai kettős», egészenben őt részben állított. Illyen nevű táncot most is járnak még Szabócségyében, de hogy az csakugyan az eredeti-e, bizonytalan. A «kállai egyes» pedig nem tánc, hanem azokat a szűk bőrtöngéket nevezték így, amelyekben a foglyoknak sem leülni, sem állani, sem feküdni nem lehetett.

Szent karácsony este. Szilveszter éj. Egyik sem mond semmi olyant, a mi az újdonság színezetével bírna, az eleséplét közhelyek pedig nem érdekelhetik a közönséget.

Kihajtott már. Nőnek. stb. Az első fogytékosan megírt népdalfrázisok egyvelege. A karácsonyi vers erőltetett és zavaros, de van egy-két lendületesebb sora is. A harmadik versben sincs semmi, a mivel az olvasó figyelmét le lehetne kötni.

SAKKJÁTÉK

2305. számú feladvány. Birum P.-től.

Világos indul a negyedik lépésre matot mond.

A 2289. sz. feladv. megfejtése Behting O.-tól.

- Világos. Sötét. Világos. Sötét.
1. H5-d4 ... K6-f4; (a) 1. ... g5-f4; (b)
 2. Bg6-g5 ... Hh3-g5; 2. Bg6-d6 ... He8-d6;
 3. Vh6-h2 mat.

- Világos. Sötét.
1. ... Hh3-f4;
 2. Hd4-c5 ... t. sz.
 3. V v. B mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andrási S. Kovács J. — Ósomyán; Németh Péter. — Lippóvári; Hoffmann Antal. — Balamy-Szentlászlón; Szabó János. — Kecskeméti; Balogh Dénes. — Farkas; Kintsig Róbert. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 47. számában megjelent képtalány megfejtése: Kis lak áll a nagy Duna mentében.

Feloldó szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

HOGY KARCSUVÁ ríljunk és egyáltalán egészünk gáncsát megőrizzük, használnunk kell a Pületes Apollo-t, melynek gyógyszerje a «Pületes Apollo» néven ismert. Ez a gyógyszer, mint sok más készítmény, nem használjuk, hanem egyszerűen a «Pületes Apollo»-t használjuk. A «Pületes Apollo»-t használjuk, mint sok más készítmény, nem használjuk, hanem egyszerűen a «Pületes Apollo»-t használjuk. A «Pületes Apollo»-t használjuk, mint sok más készítmény, nem használjuk, hanem egyszerűen a «Pületes Apollo»-t használjuk.

Alapított 1863-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianinók és harmoniumok

Heckenast Gusztáv zongoraterében Budapest, IV., Gizella-tér 2 (Váci-utca sarkán).

Nagy kölcsönző-intézet. Árjegyzék ingyen.

Szépség!

Az összes szépségkészítményeket fölfülmolja a

Sirène-Crème

Artalmatlan szer seplő, májfolt, bőrhámlás, pör-senés, pattanás, borotválás, az arczörb vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdal-ma bántalma ellen; a ránczokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a Sirène-Poudre fehér, rózsás és krém színben 3 korona és a Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz á 3 drb 3 korona. Főraktár Budapest: Török József gyógyszer-tára Király-utca 12 és Lueff Sándor illatsze-résznél, IV., Váci-utca 9.

Egészség!

Kapható minden gyógyszer-tárban. 9693

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza Uvege 2 korona.

Zoltán Béla gyógyszer-tárban 6 sz. és k. fensége József Gherczeg utv. szállója, Budapest, V., Sétátér-utca, Szabadság-tér sarkán. 9484

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO a legenyhébb jóízű laxans még csecsemőknek is adható. Rendelje angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszer-tárban. 9777

Burmester a világhírű hegedű-művész hírtartó Roményi Mihály műhangszerkészítői, a m. kir. zene-akadémia szal-tójánál szerzi be. Specialista hegedű-javításokban, melyek a legművésze-sében készítenek jóllás mellett. A hangfokozó gerenda feltalálója, mely bár-mely hegedű vagy gordonkára alkalmazva annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad. Budapest, VI. kerület, Király-utca 44/b. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 9432

Kávé- Tea- és Rum-különlegességek

a legelőszöbben kaphatók 9756

Fratelli Deisinger ezégnél, Budapest, Ferencziek-tere (Királyi bérpalota). Raktárak: Fiume, Catánia, Triest.

SERRAVALLO 9397 **CHINA-BORA VASSAL** kitűnő helyreállító szer **gyengék, vérszegények és lábbadozók** számára. Ajánlja és használja or-vosi kitűnőségeitől. 1200-nál több orosz elismeréssel. **Kitűnő íz.** Kitértette több arany és ezüst érmevel. **Árak:** 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40. Kapható minden gyógyszer-tárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Szőlőlugast ültessünk

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre azonban nem minden szőlő-lőfő alkalmas (bár mind kuszó-termesztető), mert nagyobb része, ha meg is, ter-mészt nem hoz, ezért sokan nem érték el ered-ményt eddig. A szőlő hazánkban mindentől meg-terem s minson oly háza, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással fel-nevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, a nélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egy-egy más használat részéből. Ez a leg-hílyeltesebb gyümölcs, mert minden évben terem. A fők ismeretűre vonatkozó részben fénynyomatu katalo-gus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, a ki címét egy levelezőlapon tudatja. 9727 **Ermelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.**

Alapítva 1879-ben.

karácsonyi ajándék

egy életmegtérő aroz-kép, mert örök bécs van és egyszermind szabadidő, to-vábbá előnye más, név-napi, születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál, de ugy is mint örökös emlék (külön-ben meghívólapra föltűtve alkalmas. Ezeket az aroz-képeket bármilyen beklődött fénykép után a legkoszabb kitértében készítenek el. Nagy-sága 40:50 cm., ára 3 frt.

Ké hasonlatosságért és tartósságért kezeskedem. A fényké-pet eredetiben állapotban küldöm vissza. A képet 10 nap alatt elkészítem. (Karácsonyi ajándéknak szánt kitértet tudok mind előbb megrendelni.) **Bodascher Siegfried**, festészeti műintézet. Bécs, II., Praterstrasse 61. 9716

KWIZDA FLUID Kigyó-jel **TOURISTA-FLUID** **VALÓDI** csak akkor, ha a mellette levő védjeggyel van ellátva. Kapható az összes gyógyszer-tárban. **KREISAPOTHEKE KORNEUBURG** BECS mellett. **Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrassy-ut 26. 9646**

Mint alkalmas karácsonyi ajándék csupán egy **Grammophon** létezik! beszél, nevet és énekel az összes nyelvekben. Katalógusokat és legújabb lemez-jegyzéket ingyen és bérmentve, **VALÓDI** csak akkor, ha a mellette levő védjeggyel van ellátva. **«Grammophon» Weiss H. és Társa** BUDAPEST, Károly-körút 2. Első művészek által énekelt lemezek karácsonyi énekekkel. — Részletfizetés engedélyeztetik. 9780

Czerny-féle **Rózsatej** a szépség megóvására a **CZERNY J. ANTAL, Bécs**, XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. Prospektus ingyen. Raktárak gyógyszer-tárakban, gyógyszer-kereskedésekben, illatszertárakban.

BERNDORFI fémáru-gyár **KRUPP ARTHUR**. RAKTÁR: Budapest, Váci-utca 4. (Krisztóf-tér sarok). ALPACCA-EZÜST. CHINA-EZÜST és ALPACCABÓL, ugymint: evőeszközök, szaltaliterítékek, tálak, tea- és kávékannák, TEASZÜRÖK, gyertya-, gyufatartók, asztaldíszek stb., valamint szabadalmazott (patent) tiszta nikkelt-főzőedényeket. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Horgony-Kőépítőszekrény. * Horgony-Hidépítőszekrény.

Ezen egymást tervezszerűen kie-gészítő Horgony-szekrények még mindig a gyermekek kedvenc játéka; nagyszerű magas- és hidépít-ményekkel felöltöztetnek is érdek-feszítő szórakozást nyújtanak és ezért egy karácsonyfá alatt se hiányozzanak. A hidépítőszekrények a 12-ik számig elkészültek és oly pompás hidépítési mintalapokat tartalmaznak, hogy egy Horgony-Kőépítőszekrény birtokosa sem mulassa el azokat kiegészítéssel beszerezni. Bővebbet találunk erről és a «Satur» és «Meteor» új rakásjátékokról az új képes árjegyzékben, a mely ingyen és bérmentve küldetik. Bevásárlás alkalmával csak a híres «Horgony» védjeggyel ellátott szekrényeket fogadjuk el, mert valamennyi másféle kőépítőszekrény csupán a Richter-féle eredeti gyártmány utánzat. Kaphatók a bel- és külföldi valamennyi finomabb játékeszer-üzleteiben. Richter F. Ad. és Társa. Csehsz. és kir. udvari és kamarai szállító. Iroda és raktár: I. Ópergasse 16, Bécs, Gyár: XIII. (Hietzing), Rudolstadt, Nürnberg, Oltén, Rotterdam, Szt.-Pétervár, New-York City.

Kossuth Lajos-utcai papírüzletem teljes felosztása miatt 9766 a közelgő karácsonyi időnyre és újvère alkalmas papír és papírdíszmű-áru-mat ajánlom a n. é. közönség figyelmébe annál is inkább, mert pl. elegáns kivitelű levélpapírokat dobozban, családi dobozokat, karácsonyfá díszeket és más ajándéka alkalmas papírdíszmű-árúkeszletemet óriási vá-lasztékban még eddig nem ajánlott olcsó árakon bocsájtom áruba. Tisztelettel **KLEIN VILMOS** Budapest, Kossuth Lajos-utca 20. szám.

Rozsnyay vasas china bora. **A Rozsnyay-féle vasas china bora** egyike a legelőszöbbebb és leghatásos-sabb győgyboroknak. Magyar édes borral készítve, a külföldi készí-tményekkel nemcsak kiállja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Vérsze-gényeknek különösen ajánlható. Számos elismerő nyilatkozat. Több kórház-ban val-kalmazva. 9413

Magyar fém- és Lámpaáru-gyár részvénytársaság 9682 **BUDAPEST-KÓBÁNYA.** Villamos- és légszusz-eszállók, **Petroleum-lámpák** minden célra. **Fém- és díszműtárgyak.** Valódi király-olaj biztonsági petroleum. **Raktárak Budapestben:** II., Fazekas-tér 3-4. szám. V., Gizella-tér 1. szám. VI., Teréz-körút és Király-utca sarkán. VIII., Üllői-ut 2. szám, a Calvin-tér sarkán X., Jászberényi-ut. **Pozsony:** Lőrinczkapu-utca. **Kolozsvár:** Wesselényi-utca 20. sz. **Debrecen:** Simonffy-utca 1. sz.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló...

Ratió-féle Pílusos orientales... Ratió-féle Pílusos orientales... Ratió-féle Pílusos orientales...

J. RATIE, Pharmicien, 5, Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

gyorsan és biztosan ható szesz, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindennemű bőrbaj ellen. Rögön hat.

Zseirtalan. Artalmatlan. Kapható mindenütt. Ár 1 korona.

Készít: Gutori FOLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Török József gyógyszertárban Budapesten. A közönség megtévesztését czélo utánzatoktól óvakodjunk.

FISCHER SIMON és TÁRSAI

Magyarország legnagyobb selyemáruházában

Budapest, Bécsi-utcza 7, Deák Ferencz-utcza 12. sz.

OCCASIO eladásra kerülnek

selyem-, bársony-, plüss-, függöny- és csipkekelemék.

Mindennemű maradékok bámulatos olcsó árakban.

Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknek.

9746

Kéz és arc-ápolására. 1 doboz 50 fillér.

Detsinyi Frigyes Budapest, V., Marokkói-u. 2. A fekete kutyához. 4761

Csak 1.75 frt.

ba kerül egy elegáns, legújabb típusú ur- vagy női szemüveg... Kéz és arc-ápolására.

Soványág+

Szép tolli testidomát a keleti eróporonktól, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást...

D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18 Könyvgrätzstrasse 78. Főraktár Magyarország részére: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

„Fakir.“

Soványít és karcsuvá tesz. Szívéről, hasáról és csipőkről a hájat eltünteti, mialatt a természet előbbi alakját visszanyeri.

UJDONSÁG!!

Acetylen-zseblámpa, a zsebben kényelmesen hordozható nagy, vaküveggel ellátott és sötét helyeket, lépcsőket, pinczék stb. nappali világítással lát el.

Vigyázzon asszonyom,

már kissé túlkövér, kövérség pedig ventűlést jelent. Vegyen tehát naponként két Dragées Thyroïdine Bouty és nyulánk, fiatal marad, vagy azzá lesz.

GERMANDRÉE PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szeszegés és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és üde színt ad.

„Never Fails“

Egy eszmény elérvel Egész 7500 megvilágítás minden időjárásnál drótok és vegyszerek nélkül. Szérszága és veszélytelensége biztosítja. Ennél fogva az egész világon elterjedve és fölléphetatlannak elismerve.

Alapított 1878. Telefon 15-56.

Table-Tennis

és társasjátékok nagy választékban. A világhírű amerikai tornaeszközök «Whitely-Exerciser» gyári lerakata. 9767

SEFFER ANTAL,

BUDAPEST, IV., Károly-u. boltz. 12 (közp. városházépület).

Az ábra szerinti torna-készletek árai a következők: A sz. hölgyeknek és gyermekeknek frt 6.75 B sz. uraknak • 7.75 C • rendkívül erős «Athlet» • 8.20 D • Kombinált erőre idomítható • 10.50 Minden készletnél ábrázolt utasítás mellékelve. Vidéki Megrendelések pontosan foglaltatnak.

Franklin-Tírsulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

VASÁRNAPI UJSÁG

51. SZ. 1902. (49. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. PÖMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 21.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona félre 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkrónikával) egész évre 16 korona félre 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félre 5 • Külföldi előfizetésekre a postai illetéget meg kell számítani.

KARÁCSONY.

Különböző formákban, de mindig egy és ugyanazon érzéssel ünneplik meg karácsony ünnepét mindenütt a világon, ahol a kereszténység igéi meggyökereztek a lelkekben.

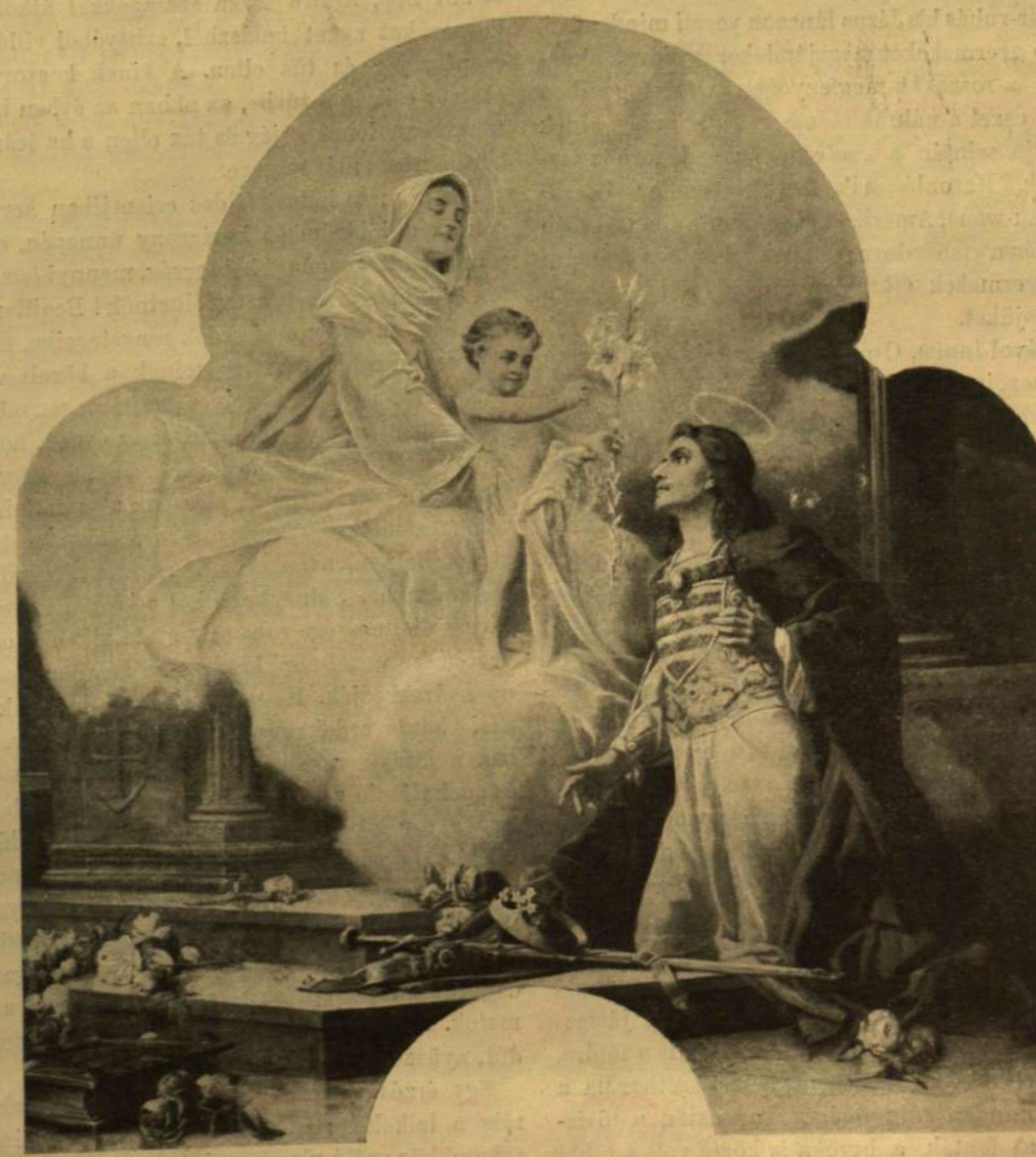
magá képe formálni az emberiséget s megnyire be tudta tölni saját új tartalmával a hagyományos régi pogány formákat. Régi időkben a karácsony ünneplése sokszor a legmértéktelenebb evés-ivással volt összekötve.

visszajött a korá reggeli miséről, ez volt az első fogás az ebédnél, melyet ezüsttálon, fölbokrétafára adtak föl s hozzá vidám, tréfás verseket énekeltek. A vadkan-főt néha fáczán helyettesítette, egészen földalva, kiterjesztett pompás farkával, míg a eselések fátylát tartottak s lakoma után összegyűltek mind a lobogó tűz körül s meséket mondtak, melyeknek főszereplői kisértek, szörnyek, szerzetesek és lovagok voltak.

Az Üdvözítő születésének emlékére az első nyilvános ünnepet, melyről tudunk, a keresztény időszámítás 98-ik évében tartották, de rendszeren, minden évben megüendő ünneppé csak jóval később tette Telesphorus pápa, aki 138-ban halt meg.

Rége az egyház az úgynevezett szent estével kezdte s négy napig tartotta. Így állapította meg 1094-ben a konstanzi zsinat is. A négy karácsony-ünnep azonban nem mind Krisztus születésének volt szentelve, hanem az ezel rokon s az ősi egyház szempontja szerint odatarozónak tekintendő események ünnepszorozatát is jelentette.

A népek mese-alkotó képzelete is sokat foglalkozott Jézus születésének ünneplésével, s a világ minden népeinél a legendák, mondák nagy sokasága van elterjedve, melyek mindegyike azokat az érzéseket jellemzi, melyekkel a nép a karácsonyt várja és megérkeztekor ünnepli. Ezek a legendák s a velük kapcsolatlan levő népszokások gyakran az ősi, pogánykor maradványai, vagy legalább régi kereszténység előtti szokások egyes elemeiből alakultak, de ez csak a formára, a külsőségekre vonatkozik, mert a tartalom keresztény bennük. Ez is egyik bizonyossága annak, hogy a kereszténység mennyire át tudta alakítani, a

SENT IMRE. — Roskovic Ignác festménye.